Худөөгэй партийна организаци

...рын жэлнүүдэй туршада арад зоноо мяха, тоһо ...н худөө ажахын бусад продуктнуудаар гүйсэд ...ын тула партиимнай Центральна Комитет шу... хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байна. Тэрэ... хэрэг дээрэнь бэелүүлгэдэ худөөгэй партийна ...зацинуудай, нэн түрүүн колхоз, совхозуудай ...рганизацинуудай үүргэ тон ехэ. Тиигэншьегүй ...б. Тэдэнэй бүхы ажал хүдэлмэри ажалшадай гүн ...үнгэрнэ, эгээл тэндэ ажахын, соёл културын гол ...лнууд шиидхэгдэнэ.

...ртиингаа шэнэ Программа, Устав болон Централь... Комитедэй һүүлшын Пленумүүдэй түүхэтэ шиид...үүдые хүтэлбэри болгон ажал хүдэлмэреэ эрид ...руулһан, олониитын ёһотойл эмхидхэгшэ, хү...лэгшэ болоһон партийна организацинууд ма... республика соо олон. Тэдэнэй тоодо Баргажанай ...рлин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ ...ой партийна организаци оролсомоор.

...ус партийна организаци 124 коммунисттай. Тэдэ... олонхинь ажахын эгээл харюусалгатай һалбари...да хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, һаалишад, хонишод, мал ...гшадаар 46 коммунист, механизаторнуудаар 12 ...унист хүдэлнэ. Коммунистнар даалһан ажал хүдэл... үнэн зүрхэнһөө хандажа, бүгэдэндэ үльгэр ... харуулжа байхынгаа хажуугаар, сугтаа хүдэл...эдэй..гөө дунда политическэ, ойлгууламжын хү... ходо ябуулан, ажалай амжалтануудта зориг...на.

...дөө ажахын продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ ...хын тула ажахыдаа бии байгаа арга болом...ые гүйсэд хэрэглэхын хойноһоо колхозой пар... организаци ехэ анхаралаа хандуулна. Партийна ...зациин үүсхэл оролдолгоор нёдондо тарилгын ...н хубаарилга шэнээр харагдажа үзэгдөө һэн, ...ай комплексно бригаднуудай орондо тусхай ...лтэй фермэнүүд, тракторно-таряан ажалай бри... байгуулагдаа. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, ...сыень дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн хэмжээнүүд ...а.

...алшадай эрдэм бэлиг, мэргэжэл шадабарииень ...үүлхын, ажал хүдэлмэри һайса мэдэдэг, дүй ...л ехэтэй хүнүүдые ажахын харюусалгатай учас...дта табихын түлөө колхозой партийна организа... тэрэнэй партком ехэхэн оролдолго гаргажа байдаг. ...до фермэ, отара, бригаднуудые даагшадаар 5 ...унист, хэдэ хэдэн мэргэжэлтэд дэбжүүлэгдээ. ...оз соохи 7 партийна эхин организацинуудай ...етарьнуудай 6-ниинь дунда, дээдэ һургуулитай. ...зой гэшүүд, коммунистнууд мүнөө жэл комму... ажалай болон түрүү дүй дүршэлэй, үдэшын һур...ууудта, КПСС-эй түүхэ болон ажахын экономико ...а кружогуудта һурана. Худөө ажахыда хими ...үүлхэ, онһон техникэ шудалха һуралсалда ... олон хүнүүд ябана. Эндэхи хэдэн арбаад хүн ...ум болон институдта заочноор һурадаг.

...н зоной эрилтэ гүйсэд хангахын, һуудал байда... һайжаруулхын түлөө партийна организаци, кол... правлени эрид хэмжээнүүдые абана. һүүлэй хэ... жэлэй туршада эндэ барилгын тон ехэ хүдэлмэри ...э. Малай фермэ, бригаднуудаар культбаза, хүнэй ... гэр байранууд олоор баригдаа. Культстан, ...базануудтань хамтын байра, улаан булан, мага... столово, бани бии. Культбаза, улаан булангуудынь ..., лозунг, диаграмма, стенд гэхэ мэтын зүйлнүү...ёо һайханаар шэмэглэгдэнхэй, тэндэнь ходо хөө...н, элидхэл, лекци үнгэргэгдэнэ кино, концерт... табигдадаг.

... коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын ... мүрысөөн үдэр бүри улам үргэдэжэ байнхай. ... хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 60 гаран түрүүшүүл, тэрэ ... һаалиин нэгэдэхи фермын һаалишад хүртэнхэй. ...сөөнэй дүн арбан хоног, һара, квартал бүхэндэ ...дажа, түрүүшүүл урмашуулагдадаг, суглаан, зублөөн дээрэ хэлсэгдэдэг, бюллетень «сахилгаан», ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһануудта» бэшэгдэдэг, радиогоор дамжуулагдадаг.

Колхозой партийна организациин энэ ехэ эрмэлзэлгэ оролдолго миин үнгэрнэгүй. Үдэрэй үнгэрхэ тума ажалшадай политическэ болон ажалай дэбжэлтэ эршэдэнэ. Үнгэрөөшэ жэлэй октябрь һарада колхозой һаалишад һү һааха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үйлэдбэриингөө управлени соо үүсхээд, хэлэһэн үгэдөө хүрөө һэн. Мэнэ һаяхан тэндэхи хонишод «Шэнэ жэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр хүдэлэел» гэһэн уряа бэшэгээр республикынгаа бүхы хонишодто хандаад, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна.

Жэлһээ жэл бүри колхозой ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. һүүлэй арбан жэлэй туршада мяха абалга, гүрэндэ худалдалга хоёр хахад дахин, һү—гурба дахин, нооһо—дүрбэ дахин дээшэлээ. Энэ үе соо колхозой мүнгэн олзо доход 5 дахинһаа үлүүгээр ехэ болоо. Нёдондо колхоз гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө 276 процент, һү 103,6 процент, үндэгэ—103,4 процент, нооһо—110,8 процент дүүргээ. Шэнэ жэл эндэхид муу бэшээр эхилээ. һү абалга, гүрэндэ худалдалга нёдондонойхиһоо хорёод процентээр дээшэлэнхэй. Малай түл абалга, хабарай тарилгада бэлэдхэл эмхитэйгээр ябана.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл юу харуулааб гэхэдэ, колхоз, совхоз бүхэнэй партийна организацинуудай ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ гол асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шиидхэжэ, ажалшадай дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайса ябуулжа байгаа һаань, худөө ажахые хурдан түргөөр хүгжөөхэ талаар партиимнай табиһан зорилгонуудай амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэнь дамжаггүй.

Үнгэрөөшэ жэлэй декабрь һарада болножо үнгэрһэн, мүнөө февраль һарада болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдээр зоригжоһон республикымнай ажалшан бүхэн мүнөө жэл худөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абажа, гүрэндэ худалдахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байна. Ажалшадай политическэ болон ажалай энэ ехэ дэбжэлтые толгойлон, шэнэ амжалтануудые түйлаха гээшэ колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Энэ жэл республикымнай колхоз, совхозууд нёдондонойхиһоо 50 мянган центнер ехэ мяха, 90 мянган центнер ехэ һү, 3 мянган центнер ехэ нооһо, 1,5 миллион олон үндэгэ гүрэндөө худалдаха юм. Эдэ зорилго...удаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула худөөгэй парторганизацинууд ажахыгаа бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ, ажалшадай дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэрине шангадхаха, түрүү дүй дүршэл, эрдэм ухаанай түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө, илангаяа коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой. Ажахын харюусалгатай участогуудта ажал хүдэлмэри һайса мэдэхэ коммунистнуудые, мэргэжэлтэдые табихын, ажалшадай эрдэм бэлиг, мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ оролдожо байха тон шухала. Мүнөө гол анхаралаа малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ, тэрэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлгэдэ, хабарай тарилгада һайнаар бэлэдхэлгэдэ зорюулха хэрэгтэй.

Худөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар партиимнай Центральна Комитедэй хараалһан түйлай ехэ хэмжээ ябуулгануудай амжалтатайгаар дүүргэлтэ имагтал худөөгэй партийна организацинуудай ямараар хүдэлдэгһөө дулдыдаха болоно. Тиимэһээ тэдэнэр шэнэ эрилтэдэ хүрэмөөр ажал хүдэлмэреэ эмхидхэхэ уялгатай.

Тарбагатайн габшагайшуул

Үбэлэй үдэр үнгэрхэ тээшээ. ...шын жабар буужа, хуудам ...эрүүхэнээр үлеэбэшье һаань, ...до Нугада үшөөл намдуу лу...хан зангаараа. Энэньшье гай...гүй. Шанха урдаһаа эхилээд, ...рүүн хойнонь гаратар нэмжы...ой модон, хойто талаарнь һаа...даһан бүтүү бургааһа шугы ...дахи хонишодой байра байда...ые хүреэлэнхэй, үбэлэй хагсуу ...һаа халхална. Эгээл эндэ... Үдын совхозой хоёрдохи ...рмын эрхим хонишон Григорий Николаевич Скворцовой даа...г отара байдаг.

...рдуураа олон һаруул сонхо...ой хурьгадай хашаа соо ороходо, ...лээхэн агаар, шэбхын хоншуу... шанга үнэр хамар сохёод ...на. Хаамагуудаар бариһан ехэ ...рёо соо һая түрэһэн арбаад га...н хонид. Ахалагша хонишон ...идоо хүхүүлжэ байтараа, маа...дые харахадаа:

— Энэ үглөөнэй түрэһэн хо...д. Энээхэн эхирэй үреэһэн, ...э тулюураар хүхэнэ. Хоюулаа ...ажал байнабди, — гээд, тэрэ ...гашаа хурьга хүхүүлнэ.

— Григорий Николаевич, хэ... хурьгатай болоод байнабта? — гээд, совхозой парткомой секретарь Владимир Владимирович ...манов асууба.

— Мүнөө 263 болоод байна. ...алал абтажа байна гээшэ. Саа...даа юун болохо юм.

Энэ таһалга соонь түрэһөөр ...р—турба хоноһон хурьгад хэ... хаамаг соогуур ябана. Баруун ...алга соонь орообобди. Эндэ ехэ боложо, боргожоһон хурьгад маанадые маарлдан угтаба.

— Хурьгадай эдихэ юумэ бии гээшэ. Гансал үбһэмнай муухай, Андалдажашье һаань, һайхан үбһэтэй болохо аргагүй юм аа гү? — гээд, Григорий Николаевич парткомой секретарьта хандана...

Удангүй боро хараанше боложо, мотоорой абяан тала дайдаар сууряатаад, хашаа соогуур зайн гал яларшаба. Эгээ мүнөө Григорий Николаевичые һайса шэртэн адаглабаб. Энэмнай дундуураг бэетэй, хүрилһэн хүдэр нюуртай, хоёр нюдэниинь омогтой согтой, хөөрэхэдөөшье үгэ бүхэнөө бодожо дуугардаг хүн.

Григорий Скворцов—нютагай ажалша бэрхэ хүнүүдэй нэгэн. Мүнөө зургаадахи жэлээ ниитын хонин һүрэгые үдхэжэ ябана. Үнгэрөөшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 88 хурьга түлжүүлһэн юм. Мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаха гээд, тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхээр зоригжонхой. Мүнөө нүхэр Скворцов Семен Емельянов, Виктор Уваров гэгшэдтэй 659 эхэ хони харууһалжа, түрүүлжэ байна. Нэгэшье хурьган гарзалаагүй. Байра байдалынь хүсэд, саб байса хэгдэнхэй. Үбһэ тэжээл газаань асаргданхай.

...Үни бутарма дулаахан, саб сагаахан избёосхоор будагданхай гэр. Григорий Николаевич сайгаа шэрэм дээрэ табижа, ан-бун гэһэн хойноо:

— Искусственна аргаар хони үрэжүүлгын һайниие эгээл мүнөө мэдэжэ байнаб. Урда жэлнүүдтэ үшөөшье ехэ үнэншэдэггүй бэлэйб,—гээд хөөрэбэ. Тиигээд үрэжүүлгэ хэһэн, хурьга абажа байһан журналаа харуулба.

Тэрэниинь харахадамнай, августын 9-дэ 6 хони үрэжүүлһэн байна. Харин январиин 9-дэ 6 хонин хурьгалаа. Августын 10-да 11, январиин 10-да — 10, августын 11-дэ 10, январиин 11-дэ 12. Тиихэдэ августын 25-да хамта дээрээ 255 хони үрэжүүлһэн, мүнөө январиин 25-да 263 хурьган абтаһан.

— Энэ ёһоороо мартын нэгэндэ хонидоо бултыень түрүүлээд байхабди. Бата даа, — тээд, Григорий Николаевич сэдьхэлээ ханана. һайнаар малаа үрэжүүлхэ гээшэ ёһотойл оролдосото ажалай үрэ бшуу.

— Баргажанайхидай уряа тухай дуулаа гээшэ гүт?

— Дуулаа бэд даа. Энэмнай аргагүй гүб даа, — гээд, баруун урда углууда байһан радиогоо табяад орхибо. — Энэмнай ехэл һайн хэрэг гээшэ.

...Үдэ голоо зубшан зүүлхэдэмнай, ойн хажуудахи хонишодой бригадын байрын зайн гал аяар холоһоо ялалзан харагдажа байтараа, шугын саана далда орошобо. «Эдэ эрхим хүнүүд хэлэһэндээ хүрэхэл байха. Тэдэнэй эсэшэ сусашагүй ажал,нугаршагүй урма зориг зориһондонь хүргэхэл байха» гэһэн һанал бодол толгойдомни ...үүдгүй ороодхёо.

Н. ГАЛДАНОВ.

Баярай суглаан

Баярай суглаан МОСКВА, февралиин, 3. (ТАСС). СССР болон Румыниин Арадай Республикын хоорондо хани барисаан, харилсан ажаллалга ба бэе бэедээ туһалалсалга тухай договорой баталагдаһан үдэрһөө хойшо 16 жэлэй ойе совет ба румын арадууд февралиин 4-дэ һайндэрлэбэ.

Совет-Румыниин договорой алдарта ойн хүндэлэлдэ болоһон баярай суглаан дээрэ элидхэл Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. В. Рябинин хэз.

СССР-тэ байдаг РНР-эй элшэн сайд Николае Гуинэ баярай суглаан дээрэ ехэ үгэ хэлэһэн байна.

Совет—Румыниин договорой алдарта ой

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Румыниин Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Румыниин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Георге Георгиу-Дежтэ, Румыниин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ион Георге Маурертэ телеграмма эльгээбэ. Советскэ Союз болон Румыниин Арадай Республикын хоорондо хани барисаан, харилсан ажаллалга, бэе бэедээ туһалалсалга тухай договорой баталгдаһан үдэрһөө хойшо үнгэрһэн 16 жэлэй ойтой дашарамдуулан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон бүхы совет арадай үмэнэһөө Румыниин хүтэлбэрилэгшэдые, мүн аха дүү румын арадые энэ телеграмма соогоо үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна.

Марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын эбдэршэгүй ёһо гуримууд дээрэ үндэһэлһэн энэ договор хадаа манай арадуудай аша туһада бүрин харюусана, манай оронуудай хоорондохи бата бэхи хани барисаа болон алишье талын харилсан ажаллалга улам саашадань бэхижүүлхэ һайн һайхан уг зорилгодо, социализм ба коммунизм амжалтатайгаар байгуулха хэрэгтэ, дэлхэйн социалис системын бата жагсаал, бата нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ алба хэнэ гэжэ үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэл эли тодоор гэршэлнэ гээд энэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 30 (10398) | 1964 оной февралиин 5, среда | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН

Түрүүшын 200 хурьган

Аймагай центрһээ баруулжаа табяад модоной газарта Баян-Гол гэжэ һуурин оршодог. Эндэ Үдын совхозой 3-дахи фермын түрүү хонишон Дыжид-Ханда Бадарханова ажалладаг юм. Тэрэ арбаад жэлэй туршада таһалгаряагүй эхэ хонидые харууһалжа, нилээдгүй баян дүй дүршэлтэй болонхой.

Нёдондо жэлдэ нүхэр Бадарханова харууһалжа байһан 700 эхэ хонидойнгоо 100 хонин бүриһөөн 96 хурьга түлжүүлжэ, тобир тарганаар ондо оруулһан, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалһан байна.

Мүнөө үедэ харууһалжа байһан 679 эхэ хонидынь тобир тарганууд. Хонид олоороо хурьгалжа айхабтар харюусалгатай халуун хаһа ерэнхэй.

Эгээл энэ халуун үедэ—хурьга абалгада туһалхаар механизатор Жамбалов Владимир эндэ ерээ.

Тэдэнэр гол түлэб январь, февраль һарада үбэлэй хурьгадые эмхитэйгээр абаад һайнаар түлжүүлхэ зорилготой.

Баян-Голой нүхэр Бадархановагай отарынхид январиин 29-нэй мэдээгээр түрүүшын 200 хурьга абаба. Хурьгадынь өөдэргэн.

Түрүү хонишоной түл абалгадаа һайнаар бэлдэһэниинь мүнөө эли бодо харагдаба. Нүхэр Бадарханова туһалагшадтаяа хамта бүри халуун намар хото хорёогоо һайса дулаалжа, таһалгануудые хэжэ, хаалта хаамаг олоор түхеэржэ абаһан байгаа.

Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн эдэ үдэрнүүдтэ хонидтоо минеральна тэжээл үгэлсэдэгынь бүришье һайшаалтай.

Хоридоо суурхаһан энэ хонишон 100 эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга абаха гэһэн уялгаяа дүүргэхэнь дамжаггүй.

Н. Хазуев.

Хори.

Анна Серафимовна Бурдуковская «Октябрьский» совхозой 4-дэхи отделенидэ табан жэл һаалишанаар хүдэлхэ зуураа жэл бүри нэгэ үнеэнһээ 1500 литрһээ доошо һү һаадаггүй юм. Мүнөө эрхим һаалишан үнеэн бүриһөө үдэртөө 7—8 литр хүрэтэр һү һаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан А. Бурдуковская.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Холын фермэнүүдһээ мэдээсэнэ

Дүршэлтэй хонишон

Бэшүүрэй Ждановай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Даба Цыденович Номликовой даадаг отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаха уялгатай. Мүнөө эндэхид 250 хурьгатай болоод байнхай.

Даба Цыденович долоодохи жэлээ хонин ажалда хүдэлдэг. Ажалай дүршэлтэй болоһон хүн. Имагтал малаа һайнаар харууһалжа, жэл бүри ехэ амжалта түйлана.

В. Цыдыпов.

Гарзада оруулнагүй

Улаан-Үдын управлениин XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үбэлэй түл абалга үргэлжэлһөөр. Дээдэ-Наринай отарын хонишод Содном Цыденов, Долгор Чимитдоржиева, Цырендаша Батуев болон бусад 560 эхэ хониһоо 360 хурьга абаад, тобир һайнаар түлжүүлнэ.

Баргажанай хонишон Ш. Цыремпиловагай бэшэгтэй танилсаад байхадаа, бүри һайнаар ажаллажа, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха гэһэн уялга абаба.

Н. Доржиев.

Зориһондоо хүрэхэ

Зэдын «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделенидэ үбэлэй хурьгад олоор абтана. Энэ жэлдэ 7 мянган хурьга абажа, гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлхэ зорилготой. һүүлэй мэдээгээр 3 мянган хурьган абтаа. Отделениимнай бэрхэ хонишод Рабдан Чойбонов, Ринчин Жамбалов, Николай Надмитов, Аюр Мункуев гэгшэд үбэлэй түлнүүдые гарзада оруулангүй түлжүүлнэ.

Үбһэ тэжээлэйнгээ багаханшье һаань, хонишод тэрэнээ арьбалжа, гамтайгаар эдюулжэ байдаг. Үбһэ, һолоомо нормын ёһоор хубаарилагдан үгтэнэ. Хурьгатай хонидто талха таряанай зүйл хододоо эдюулэгдэнэ.

Ц. Сагалеев.

БЭРХЭШҮҮЛ

—Ши хурьга бү дааруул. Хурьгалха болошоһон хонидоо һайса илгажа үлээе. Газаахи градусниигаа һайнаар харал даа, хэды шэнээн хүйтэн хаб, — гэжэ дүршэлтэй хонишон Ольга Мункoнова Владимир нүхэртөө хандан хэлэбэ.

— Үсэгэлдэр хэды хурьгад хээрэ гаража, намайе туляагаа һэн. Зүб лэ хэлэнэш,—гээд нүхэрынь газаашаа харайн гарашоо һэн...

Энэмнай Ахын бэрхэ малшадай нэгэн Владимир Сыренов наһанайнгаа нүхэр Ольготой зүбшэн ажаллажа, үглөөгүүр хонидоо бэлшээхэеэ байгаа бшуу.

Владимир Ольга нүхэртэеэ колхозой ямаршье ажал хэхэдээ ядалдадаггүй. Хада майлаар хони бэлшээжэ ябаха, тала дайдаар трактор агта жолоодошохо. Юрэдөө оньһото ямаршье машинын, мотоцикл, мотоорой нюусые ябууд ойлгохо.

В. Сыренов.

Тиигээд үбэл хонёо харалсаад, хабар газар хахалжа, зеленко тариха, зун хонидтоо үбһэ тэжээл бэлдэнэ, намар хото хорёогоо бариха, газар, сабшалангаа үтэгжүүлнэ, наг шэбхэ элбэгээр поли дээрэ тараана.

Хонин бүриһөө хурьга заатагүй түлжүүлхэ гэһэн Шалсама Цыремпиловагай үнэн сэдьхэлһээ гараһан бэшэгыень уншажа, эдэ хоёр габшагайшуул халуунаар һайшаагаа. Нэгэшье хурьга гарзалуулхагүйбди, ехэ нооһо хайшалхабди гэһэн уялгаяа бэелүүлэн, абаһан 165 хурьгадаа тобироор түлжүүлнэ.

Хайшаашье дүрбэн тэгшэ, ажалда абьяастай, ажалаар алдаршажа ябаһан Ольга Владимир хоёрто шэнэ амжалта хүсэе.

Д. Дугаров.

«Улаан Аха» колхоз.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Б. Н. НАМЖИЛОНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ниитэ-политическэ ажал ябуулга эдэбхитэйгээр хэһэнэйнь түлөө, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан тусхай пенси абадаг нүхэр **Намжилон Бадма** Намжиловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1964 оной январиин 27.

Цейлоной арадые үнэн зүрхэнһөө амаршалба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Цейлоной премьер-министр Сиримаво Р. Д. Бандаранаикедэ телеграмма эльгээбэ. Энэ ороной национальна һайндэр—бэеэ даанхай болоһон үдэртэйнь дашарамдуулан хани барисаата Цейлоной арад зондо, правительствада энэ телеграмма соогоо үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэһэн байна.

СССР болон Цейлоной хоорондохи хани барисаата харилсан ажаллалга цейлон ба совет арадуудай аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын, бэхижүүлхын аша туһада улам саашадаа бэхижэхэ, хүгжэхэ байха гэжэ батаар найдажа байһанаа Н. С. Хрущев мэдүүлнэ.

СССР-эй Наукануудай академиин жэлэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэдэг суглаан

МОСКВА, февралиин 3. (ТАСС-ай корр.). СССР-эй Наукануудай академиин жэл соо хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэдэг суглаан мүнөөдэр эрдэмтэдэй Москвадахи байшан соо нээгдэбэ. СССР-эй Наукануудай академиин президент академик М. В. Келдыш оролтын үгэ хэлэһэн байна.

Гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлхэ суглаан дээрэ 1963 ондо естественнэ болон ниитын эрдэм наукануудай талаар амжагдаһан шухалын шухала түйлалтанууд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

ФРГ-гэй правительствада Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэ

Баруун Германида ракетнэ буу зэбсэг үйлэдбэрилгэ эмхидхэгдэһэнтэйнь дашарамдуулан Советскэ правительство ФРГ-гэй правительствада мэдүүлгэ хэһэн байна.

Германиин Федеративна Республикада залан жолоодогдодог һомон болон ракетэнүүдые, тэрэ тоодо хүрэхэ газартань абаашажа шадаха ядерна һомотой ракетэнүүдые зохёон байгуулха, үйлэдбэрилхэ талаар хүдэлмэри хэгдэнэ гэжэ һүүлэй үедэ хариин гүрэнүүдэй хэблэлдэ мэдээсэлнүүд тунхаглагдаһан байгаа гээд Бонндо байдаг советскэ посольствын ФРГ-гэй правительствада эльгээһэн тусхай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Тодорхойлон хэлэбэл иимэ ракетэнүүдые туршажа, үйлэдбэрилжэ эхилһэн «Ваффен-унд Люфтрюстунг А. Г.» гэжэ фирмэ «тактическа ракетэнүүдэй ямаршье системые» бүтээн гаргаха захилнуудые абахаар бэлэн, тиигээд хэдэ хэдэн оронуудһаа «хэдэн миллион маркын» захилнуудые абаад байнхай гэжэ мэдээсэгдэнэ.

ФРГ-дэ сэрэгэй ракетэнүүдэй үйлэдбэрилгэ эмхидхэлгэ юундэшье хабаадахагүй ямар нэгэн ушар гэжэ тоолохо болохогүй байһаниинь эли гээд энэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. ФРГ-дэ сэрэгэй ракетэнүүдые үйлэдбэрилжэ эхилһэн ушар Баруун Германиин сэрэгэй хүсые ехэдхэхэ талаар Федеративна Республикын нэтэрүүгээр ябуулдаг хэмжээ ябуулганууд-тай нягта холбоотой, 20 миллиард марка хүрэтэрөө ехэ болоһон ФРГ-гэй сэрэгэй бюджедэй хөөргүүлэгдэһэнтэй, бундесверэй буу зэбсэг «шэнэдхэн һайжарүүлһантай», нэн түрүүн арми болон флодто ядерна буу зэбсэг эзэмдүүлхэ, мэдэлдэнь үгэхэ арга боломжо олгуулхын түлөө дэлгэрһэн кампанитай нягта холбоотой юм.

ФРГ-гэй правительство дэлхэй дээрэхи зүрилдөөнүүдые улам гүнзэгырүүлхэ хараа шугам ябуулха, гүрэнүүдэй хоорондо харилсан ажаллаха, эбэй ёһоор ажаһууха ябадал буруутуулха гэжэ оролдоно.

Германитай эбэй договор баталтар Германиин үгэ дуугүйгөөр диилдэһэнээ мэдэрһэнһээнь уламжалан гараһан уялгануудһаа, Германиин диилдэһэн тухай декларациһаа мүн союзнигуудай хамтаараа баталан абаһан шиидхэбэринүүдһээ уг үнгяараа гитлеровскэ Германиһаа уламжалан гараһан Германиин Федеративна Республикые хэншье сүлөөлжэ шадахагүй гэжэ үшөө дахин һануулха баатай бологдоно гээд энэ мэдүүлгэ соо заагданхай. Баруун Германиин дайнда яаралтайгаар бэлэдхэлгэ, тиин тиитэрээ ороной үнэхөөрөө ракетно-ядерна буу зэбсэг бэлэдхэлгэдэ шэглүүлэгдэһэн ябуулганууд хадаа дээрэ хэлэгдэһэн уласхоорондын эрхэнүүдэй актнуудые бүдүүлигээр хазагайруулһан ябадал болоод, эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй зүгһөө эсэргүүсэлтэ абангүй байжа шадахагүй. Советскэ Союзай правительство болбол Германиин Федеративна Республика дотор хэгдэдэг сэрэгэй болошогүй хэмжээ ябуулгануудай айхабтар аюултай шэнжэ шанартай байһандань ФРГ-гэй правительствын анхарал хандуулна.

Уласхоорондын эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангахын тулада дээрэ хэлэгдэһэн асуудалнуудай шухала байһыень хараадаа абан, Советскэ правительство үшөө дахин нигэжэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэй байна гээд энэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Европодо түгшүүрилые улам шангадхаха зорилготой ниимэрхүү хэмжээ ябуулгануудые Федеративна Республикын үнгэргэхэ гэжэ һанаашалжа байһантай холбоотой хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалгые ФРГ-гэй правительство бэе дээрээ даажа абаха байна.

**

США-гай, Англиин ба Францын правительствануудта тус тус мэдүүлгэнүүд хэгдэһэн байна.

(ТАСС).

Хүдөөгэй партийна организацинуудта

ГЕКТАР БҮРИҺӨӨ—18-20 центнер тэжээлэй единицэ

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин хүгжэлтэ, гүрэндөө худалдадаг продуктнуудайнь хэмжээн нэн түрүүн газарһаал эшэ үндэһэтэй гээшэ. Тиимэһээ эдлүүриингээ газарые зүбөөр ашаглажа, шэнэ газар ехээр элдүүрилһэн, хахалагдадаг газартаа шэмэ ехэтэй ургамалнуудые тарижа, баян ургаса абажа шадаһан лэ ажахынууд олзо ехээр олоно, мал ажалаа хүгжөөнэ. Ондоогоор хэлэбэл, хахалагдадаг газарай гектар бүриһөө тэжээлэй единицэ элбэгээр абаһан лэ ажахынууд амжалта туйлана бшуу.

Энэ талаар Баргажанай үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай байдалые абажа харабал, дутагдалнууд олон үзэгдэнэ. Газар тариалангдаа гол анхарал табяагүй дээрэһээ хүдөө ажахын ургамалнуудай абтаса бага байһаар. Жэшээнь, һүүлэй 10 жэлэй туршада дундa зэргээр жэлдээ гектар бүриһөө оройдоо 6,9 центнер шэнииһэ, 5,7 центнер хара тариан, 5,2 центнер обёос, 39 центнер хартаабха, 8,2 центнер үбһэн абтаһан байха юм.

Шэнэ газар элдүүрилхэ арга боломжо бии байбашье, хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Баргажанай, Дэрээнэй совхозуудта эдлүүриинь газарай миил 15—18 процентнь хахалагданхай. Бэшэниинь бэлшээри, сабшалан болоно.

Управлениин ажахынуудта аяар 24400 гаран гектар уһалагдадаг газар бии. Тэрэ тоодо 11 мянга гаран гектар тариалан уһалжа болоомоор. Теэд энээндэ анхараагүй, уһалууриин хүдэлмэри оролдосотойгоор эмхидхээгүй дээрэһээ ехэнхинь уһалагдангүй үлэшэнэ.

Эдэ асуудалнууд һаяхан Баргажанай хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой ээлжээтэ пленум дээрэ гол һуури эзэлээ. «КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум ба Баргажанай хүдөөгэй коммунистнуудай зорилгонууд» гэһэн асуудалаар пленумдэ элидхэһэн парткомой секретарь нүхэр **Базаров** хамтынгаа малда шэмэтэй һайн тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ тушаа юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ тодорхойгоор хэлээ.

— Жэлдээ 50 мянган центнер мяха, 110 мянган центнер һү абахын тула адагынь 700 мянгаад центнер тэжээлэй единицэ хэрэгтэй,—гээд, нүхэр Базаров онсолон тэмдэглэбэ. — Теэд мүнөө дээрээ 268 мянган центнер тэжээлэй единицэ абтана. Тиимэ болохолоороо ойрын хоёр жэлэй туршада 2,5 дахин ехэ тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл хуряажа абаха зэргэтэйбди.

Эды шэнэ тэжээл суглуулжа абаха арга боломжо Баргажанда бии. Эгээн түрүүлэн энэ жэлдэ адагынь 8 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ ушартай.

Газараа һайнаар хахалжа, эрхим шанартай үрэһөөр тарилга хэжэ, уһалагдамаар газараа хүсэд ундалуулжа, нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр хэрэглэжэ, ургасаяа эрид дээшэлүүлхэ болоно.

Хүдөө ажахыдаа химиин туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилгоор управлениин ажахынуудта ехэ юумэ хэгдэжэ байна. Мүнөө үедэ агрозоохимкружогууд эмхидхэгдээд, олонхидонь 2—3 хэшээл болонхой. Агрохимкружогууд һуралсалайнгаа программа апрелиин 15, зоохимкружогууд — майн 1 хүрэтэр дүүргэхэ даабаритай. Эдэ кружогуудта һуралсаад, шалгалта һайнаар бариһан хүнүүдтэ «Хүдөө ажахын мастер» гэһэн үнэмшэлгэ үйлэдбэриин управлениһаа үгтэхөөр хараалагданхай. Тиимэ үнэмшэлгэтэй хүнүүдтэ 10—20 процент салин дээрэ үлүү түлэхэ юм.

Пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд ургаса дээшэлүүлхэ, шэнэ газар элдүүрилхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулаа. Баргажанай совхозой главна инженер нүхэр **Пуляевский** шэниисын, кукурузын, горохой баян ургаса абахын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо шухала гэбэ.

— Мүнөө дээрээ элдэб тэжээлэй үнэ ехэтэй байһан ушарһаа мал ажалай продуктнуудай сэн ехэ болоно,—гээд, тэрэ нэмэбэ.

Аргадын дунда һургуулиин биологиин багша нүхэр **Дамдинова** тон һонирхолтой үгэ хэлээ. Илангаяа һургуулиин һуралсалай талмай дээрэ ямар туршалга хэгдэнэб, тэрэнэй үрэ дүнгые колхозуудай, совхозуудай үйлэдбэридэ хэрэглэхэ, һуралсалай талмай үйлэдбэри хоёрой холбоо барисаа бэхижүүлхэ тушаа тэрэ анхарба.

—Хартаабхын юрын үрэһэ үнэһэн соо худхаад тарихада, гектар бүриһөө 30 центнер нэмэлтэ ургаса абтаха жэшээтэй,—гээд, нүхэр Дамдинова баримталан харуулба. Тиимэһээ колхоз, совхозууд хабарай тарилгын эхилтэр үнэһэ, шубуунай аргал ехээр суглуулха болоно. Энээндэ һургуулиин һурагшад ехэ туһа хүргэхэ аргатай.

Колхозоо гээгдэлһээ гаргахын тула юу хэжэ байһан тухайдаа XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Тараскин** хөөрэжэ үгөө.

— Ойрын хоёр жэлэй туршада колхознай хоёр дахин ехэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо. Энэ зорилгоор уһалагдадаг газараа үргэдхэхэ, нютагай үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэхэбди,—гээд, нүхэр Тараскин тодорхойлно. Жэшээнь, уһалагдадаг газарнай 2 мянган гектарта хүргэгдэхэ.

Тэрэшэлэн үнеэдэй тоо олошоржо, үүлтэрынь һайжарха. Хүнтэйн талада мал баридаг болохын тула үрэмдэмэл худагуудые малтаха тухай асуудал табяа.

— Газараал һайнаар элдүүрилжэ, агротехникын эрилтын ёһоор тарилгаа хэжэ, хойноһоонь эзэн мэтэ харууһалаад байхадаа, жэл бүри ороо һо тариaнай баян ургаса абанабди,—гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-тариан ажалай бригадын бригадир нүхэр **Цыремпилов** дүй дүршэл тухайдаа хөөрэбэ.

— Управлени доторнай уһалууриин 87 системэ, 1646 гидротехническэ барилга бии, теэд тэрэмнай бүхыдөө хуушан түхэлтэй гээшэ,—гэжэ управлениин главна мелиоратор нүхэр **Баженов** мэдээсэбэ.— Тэдэниие хүсэд ашаглахын тула заһабарилха хэрэгтэй. Мүнөөдөө уһалагдамаар тариалангай миил 40—50 процентнь уһалагдана.

Малай тэжээлые белогоор хүсэлдүүлхын тула горох ехээр таридаг болохо, тэрэниие силостэ даралсаха тушаа Хурамхаанай совхозой директор нүхэр **Новолодский** тогтоо.

—Боро голой уһалууриин системые шэнэдхэн заһабарилха хүдэлмэридэ управлениин комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ шиидээ,—гээд, эндэхи управлениин ВЛКСМ-эй хүдөөгэй комитедэй секретарь нүхэр **Бадмаев** пленумдэ хабаадагшадта дуулгаба.— Һаяар 10 залуушуулһаа бүридэһэн бригада тиишэ ябуулхамнай. КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй хүндэлэлдэ манай управлениин бүхы комсомолшууд, залуушуул поли дээрэ наг шэбхэ гаргалгаар февралиин 9-дэ воскресник үнгэргэхэнь,—гэбэ.

Кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха ургуулха тусхай звенонуудые эмхидхэжэ байһан тухайдаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна агроном нүхэр **Будаев** хөөрэбэ.

Урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула управлениин ажахынууд ойрын хоёр жэлэй туршада хахалагдадаг газарайнгаа гектар бүриһөө 18—20 центнер тэжээлэй единицэ абаха болоно. Энээниие бэелүүлхээр хараалһан тодорхой хэмжээ ябуулганууд пленум дээрэ баталагдаа.

Энэ пленумдэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** хабаадажа, үгэ хэлэһэн байна.

42 миллиард түхэриг—химидэ

Химиин промышленность хүгжөөхэ зөөри СССР хаанаһаа абахаб?

Ойрын долоон жэл соо совет химиин промышленностиин шухалын шухала һалбаринуудай үйлэдбэриин ниитэ хэмжээн 3—3,3 дахин ургаха байна. Тиихэдэ СССР-эй бүхы промышленность дотор тэрэнэй хубинь хоёр дахин ехэ болохо. 1970 он хүрэтэр химиин 200 тухай шэнэ предприятинууд баригдаха, 500 гаран предприятинууд шэнэдхэн байгуулагдаха юм. 1970 ондо хүдөө ажахы 70—80 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые абаха. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг химиин үйлэдбэринүүдтэ долоон жэл соо 11 миллиард гаран түхэриг гаргашалагдаха. Бүхы дээрээ химиин индустрида, хүдөө ажахые комплексноор химизацилгада долоон жэл соо (1964—1970 онуудта) 42 миллиард — дундa зэргээр үдэр бүри арбан долоо шахуу миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалагданхай!

Совет гүрэн иимэ зөөри хаанаһаа абахаб?

«Ородууд бүһэеэ шангадхаха баатай болохо» гэжэ баруун зүгэй зарим «мэргэжэлтэд» тоолоно. Иимэ хараагай ямаршье үндэһэгүй байһыень 1964—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тухай һаяхан совет парламентын баталан абаһан гүрэнэй түсэб харуулна. Бага салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэдэй, мүн тэрэшэлэн врачнууд, фельдшернүүд, медицинскэ сестранuудай, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ ехэ болгохо гэжэ энэ түсэб соо хараалагдана. Орон дотор салин хүлһэнэй ниитэ фонд ойрын хоёр жэл соо 12 процент үлүүтэйгээр нэмэжэ, долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа үлүү болохо. Хэрэглэмжын ниитын фонднууд —пенси, туһаламжа, санаторно-курортно хангалга, түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа, арадай гэгээрэл гэхэ мэтэдэ зөөри гаргашалга 1965 ондо 40 миллиард шахуу түхэриг хүрэтэр ехэ болохо. Тиигэжэ совет эрхэтэн бүхэн салин хүлһэндөө нэмэлтэ

Профессор
Ефим МАНЕВИЧ.

болгон элдэб туһаламжа, хүнгэлэлтэ 170 тухай түхэригэйхиие абаха. Хоёр жэл соо үшөө 15 миллион совет эрхэтэд шэнэ һайн байрануудта ороxo, арад зониие медицинскэ талаар хангалга нилээд һайжарха, үхибүүдэй саадууд, яслинууд, һургуулинуудай тоо олошорхо байна.

Тиигэжэ химиин промышленностиие түргөөр хүгжөөхэ ябадал арадай жаргалта байдалые оройдоошье муудхаахагүй байна. Харин химиин промышленностиин шэнэ предприятинуудые барихада ажалшадай материальна болон культурна байдал улам һайжарха. Промышленность болон хүдөө ажахы дотор химиие хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын удха, уг зорилго иимэ байна.

Советскэ Союз хими хүгжөөхэ түсэбөө капиталис оронуудай урьһаламжын ашаар дүүргэхэеэ найдана гэжэ тоолодогшье экономистнууд бии. Совет гүрэн бэе бэедээ туһатайгаар урьһаламжа абахаһаа арсахагүй байна. Зүгөөр хими хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб зохёоходоо Совет гүрэн иимэ туһаламжа абахые хараалһан бэшэ, харин өөрынгөө арга боломжодо найдаһан байха.

Юрэнхыдөө капитальна мүнгэ һомололгын, тусхайлбал, химиие хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын гол эшэ үндэһэн хадаа СССР-эй национальна олзо доходой ургалта болоно. Үйлэдбэриин материальна гаргашануудые хаһаад байхада үлэһэн жэлэй продуктын үнэ сэнгэй хубинь национальна олзо доход гэжэ нэрэтэй. Национальна олзо доход хүнэй хэрэглэмжэдэ, нөөсэ хэхэ хэрэгтэ зорюулагдадаг. Тиимэһээ социализмын эрхэ байдалда ажалшадай ажабайдалай хэмжээн, үйлэдбэриие үргэдхэлгын арга боломжо национальна олзо доходой хэмжээнһээ дулдыдадаг.

Тиихэдэ национальна олзо доходой ургалтань материальна үйлэдбэридэ хабаадалсадаг хүнүүдэй тооһоо, ниитын ажалай бүтээсын хэмжээнһээ дулдыдана. 1963 ондо СССР дотор хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо 2,3 миллион хүнөөр олошоржо, 70,6 миллион хүн болоо. Энэнь долоон жэлэй эсэстэ, тайлбарилан хэлэбэл, 1965 ондо бии байхаар түсэблэгдэһэнһөө 4,1 миллион хүнөөр олон байна. 1965 ондо хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо дахяад таба миллион хахад шахуу хүнөөр олошорхо.

Тон шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй, ажалшадай культурно-техническэ хэмжээнэй дээшэлһэнэй ашаар Совет орон дотор ажалай бүтээсэ хэлбэришэгүйгөөр дээшэлнэ. 1958 онойхитой сасуулхада, 1962 ондо ажалай бүтээсэ 25 процентээр, тиихэдэ 1928 онойхитой сасуулхада — арба үлүүтэй дахин ехэ болоо. Ажалай бүтээсын ургалта национальна олзо доходой ехэ болохо гол эшэ үндэһэн мүн. Жэшээлхэдэ, долоон жэлэй түрүүшын хоёр жэлдэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоогой олошорһоной ашаар национальна олзо доходой ургалтын 11 процентнь, тиихэдэ ажалай бүтээсын ургаһанай ашаар—89 процентнь абтаа.

1950 онһоо 1962 он хүрэтэрхи үе соо СССР-эй национальна олзо доход гурба дахин ехэ болоо. Тиихэдэ Англида национальна олзо доход энэ үе соо 1,28 дахин, США-да—1,45 дахин, Францида—1,68 дахин ургаһан байна. 1951—1960 онуудта национальна олзо доход дундa зэргээр жэл бүри иимэ хэмжээтэйгээр ургаа гэбэл: СССР дотор—10 процент, Англида—2,3 процент, США-да—3 процент, Францида—4,2 процент болоно.

Национальна олзо доходые үшөө 16 процентээр ехэ болгохо гэжэ 1964—1965 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын түсэб соо хараалагданхай. 1963 ондо национальна олзо доходой нэгэ процентнь нэгэ миллиард долоон зуун миллион түхэригтэй тэнтэй байгаа.

Олохон жэлэй турша соо СССР дотор национальна олзо доходой 25 тухай процентнь ниитын үйлэдбэри үргэдхэлгэдэ, мүн тэрэшэлэн шухала хэрэгтэй резерв байгуулгада зорюулагдана. Энэ ушар хадаа ниитын баялигые е[...] болгохо арга олгоно, эсэсэй эсэ[...]тэ хэрэглэмжые ехэ болгохо я[...] далда зорюулагдана. Энээнэй [...] тодо гэрһэнь химиин промы[...]ленностиие хүгжөөлгын үр[...] ехэ хараа түсэб болоно. Мин[...]ральна үтэгжүүлгэ ехээр хэ[...]нэй ашаар ороо һо тариа абал[...] 1964 ондо 10,2 миллиард пү[...] тиихэдэ 1965 ондо 10,6 милли[...] пүүд болгохо гэжэ хараалагдан[...]хай. Иимэ ехэ тариа абахада м[...] ажалыешье түргэнөөр хүгжөө[...] арга олдохо. Химиие хүгжөөхэ[...] хүнэй хэрэглэлэй зүйлнүүд эр[...] ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохо[...] юм. Жэшээлхэдэ, химическэ ут[...]һан 1963 ондо 310 мянган тон[...]но үйлэдбэрилэгдөө юм. Хари[...] 1970 ондо 1350 мянган тон[...] гэхэ гү, али 4,3 дахин ехэ бол[...]хо.

Химиие хүгжөөлгэдэ табигд[...]һан капитальна һомололго ойр[...] жэлнүүдтэ харюулагдаха бай[...] 1964 ондо химиин промышле[...]ностьһаа гүрэмнай миллиард х[...]хад шахуу түхэригэй, тиихэ[...] 1965 ондо хоёр миллиард тү[...]ригэй олзо абаха байна. Хими[...] гаргагдаһан гаргашанууд долоо[...] жэлэй турша соо хүсэд хари[...]лагдахаһаа байтагай, гүрэндэ [...]бан таба миллиард түхэригэй [...]бэр олзо абтаха байна.

Арадай демократиин хани [...]рисаата оронууд—ГДР, Чехосл[...]ваки, Венгри болон бусад хүсэ[...] химическэ промышленность ба[...]гуулхадань Советскэ Союзда е[...] туһа хүргэхэ юм.

Химиин промышленности[...] түргэнөөр, ашаг ехэтэйгээр хү[...]жөөхын тулада арадай ажах[...] зарим һалбаринуудай хүгжэлт[...] зарим тэды аалидхаха хэрэгтэ[...]шье боложо магад. Зүгөөр тии[...] аалидхалга болоошье һаа, са[...] зуурын болохо. Юундэб гэхэд[...] үйлэдбэриие электрификацил[...]тай, комплексноор онһожоруу[...]гатай, автоматизацилгатай ха[...]та хими нэбтэрүүлгэ хадаа те[...]ническэ дэбжэлтые түргэдхэх[...] совет экономикын бүхы һалб[...]ринуудта ажалай бүтээсые дэ[...]шэлүүлхэ байна бшуу.

(АПН).

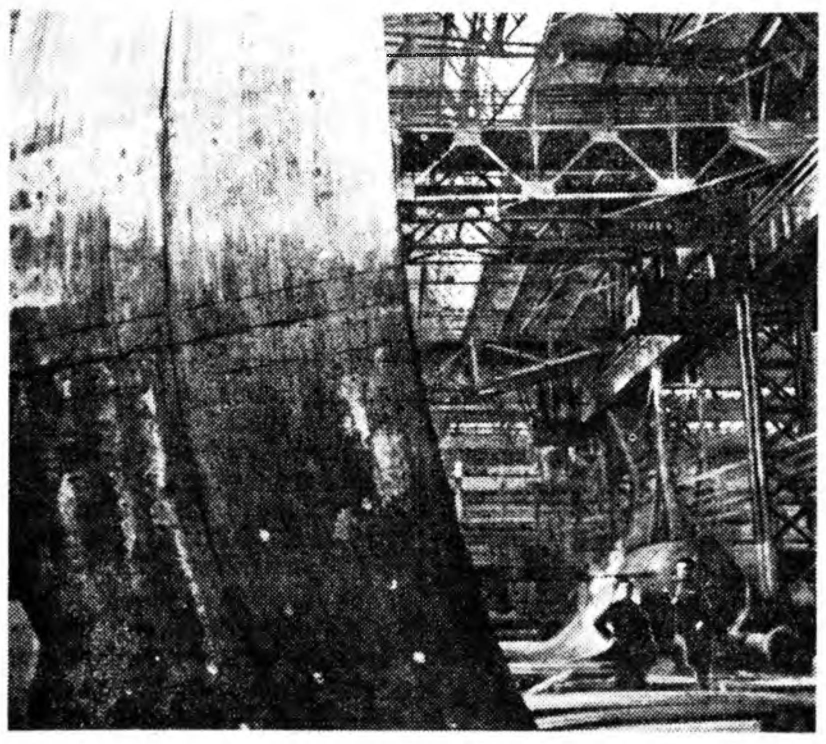

Свердловск городтохи Ураалай химическэ машина бүтээлгын заводһоо ехэ химиин хори найман тусгаар шухала барилганууд машина, түхэрэлгэнүүдые абадаг юм. Тус заводой коллектив мүнөө жэлдэ миллион хахад түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгэхэ гэжэ шиидэнхэй. Зураг дээрэ: томо химическэ аппаратурые хабсаргадаг цех соо.

АПН-эй фото.

Эршээ улам шангадхана

Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэжэ байһан Хүртэйн леспромхозойхид үйлэдбэреэ һайжаруулхын тула үнгэрһэн жэлдэ горитойхон хэмжээнүүдые бэелүүлһэн байна. Эндэ хушэр хүндэ ажал оньһожоруулһанай ашаар леспромхоз бүхы дээрээ жэлэй туршада 225 мянган кубометр модо бэлдэжэ, даабаряа 15 мянган кубометрээр үлүүлбэ. Энэ модоорнь 2—2 байратай 150 гэр барижа болохоор.

Мүн энэ жэлдэшье тус леспромхозойхид ажалайнгаа эршэ һуладханагүй. Партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһан эндэхи хүдэлмэришэд модо бэлдэхэ январь һарынгаа түсэб болзорһоонь 3 үдэрөөр урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 2 мянга гаран кубометр модо оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээбэ.

А. М. Липатников, Л. К. Кузьмин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригаданууд мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Н. Платонов.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводойхид үнгэрэгшэ январь һарынгаа даабари үлүүлэн дүүргээд. энэ һара соо эршэтэйгээр ажаллажа байна. Электромеханическа цехэй слесарь, коммунис ажалай ударник Анатолий Епифанцев хүдөө ажахын захил—тракторай ролигуудые хэхэдээ, халаан бүриингөө даабари 145 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: А. Епифанцев ажалдаа.

Эдэбхитэдэй туһаламжа

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин райпрофсожой дэргэдэ штатнабэшэ эмхидхэлэй инструкторска таһаг һаяхан байгуулагдаба. Таһагые даагшаар пенсионер Андрей Маркович Шалак һунгагдаа.

Мүнөө энэ таһаг ажаллажа эхилбэ. Түмэр замай предприятинуудаар социалис мүрысөөнэй эмхидхэгдэһэниие, хүдэлмэришэдэй дунда КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ямараар ойлгуулагдажа байһаниие шалгана.

М. Савельев.

Нүхэдтөө хүндэтэй

Ардасаанай леспромхозой механизаторнууд бензин зөөдэг «ГАЗ-51» автомашинын жолоошон Василий Бабасанович Цыреновые магтан хэлсэдэг болонхой.

Энэ нүхэрнай ямаршье сагта модо шэрэдэг трактор, машинануудта түлишыень таһалдалгүй асараад лэ байдаг. Тэрэнэй машинань эбдэрээд зогсохо гэжэ байдаггүй. «Еһотойл коммунис ажалай ударник гээшэл» гэжэ нүхэр Цыренов тухай нүхэдынь хэлэдэг.

Ж. Шарапов.

Сошордомо дохёо

ЯАХАДАА ҺҮ БАГААР ҺААНАБ?

Полканово һууриндахи һаалиин фермынхид һү һааха, гүрэндэ худалдаха үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. 1962 онойхиһоо һурагүй бага һү һааһан байна бшуу. Урдынхиһаа бүри ехэ һү һаахабди, тиихэ дүүрэн арга боломжотой, үбһэ тэжээлтэйшьебди гээд, социалис шэнэ уялга абаһан һаалишад яахадаа, ямар шалтагаанаар хэлэһэн үгэдөө хүрөөгүйб?..

Энэ асуудалда харюу абахын зорилгоор бодото байдалыень харахада иимэ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, һү һаалида нүлөөлхөөр ямаршье ехэ хубилалта, хоролто тэндэнь болоогүй. Үнеэдэйнь тоо тэрэл зандаа шахуу. Фермынь һаалишад, мал адуулагшадшье балай ондоо болгогдоогүй.

Теэд, юрэдөө, һү һаалиин иигэжэ доошолхо ямар шалтагаан бииб? Сагай уларилай муу байһанһаа һү һаали доошолшоо гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, нёдондо жэлэй туршада олон совхоз, колхозуудай эрхим шадабаритай һаалишад һү һааляа, илангаяа зунай үедэ, ехээр дээшэлүүлһэн байна. Зүгөөр энэ фермын гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, һаалишадай ажал саг үргэлжэ зүбөөр эмхидхэгдэнэгүй. Зунай бэлшээриин үедэ һаалишадай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжа-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагдаагүй, эдэнэр өөһэдынгөө дура зоргоор лэ ажаллаһан байна. Һаалишан бүхэн үдэр бүри хэды литр һү һаагааб гэжэл тоо бүридхэлшэ дансадаа бэшэдэг, социалис мүрысөөн эмхидхэгдэдэггүй байгаа.

Нёдондоной декабрь һарада Кабанскын үйлэдбэриин управлениин һаалишад һү ехээр һааха тэмсэлдэ уряалһан хандалга-бэшэг гаргааһэн. Халан абамаар энэ үүсхэлыень тус фермын һаалишад дэмжэбэшье, бодотоор бэелүүлхэ, үнеэн бүриһөө үдэрэй хахад пүүд һү һааха тэмсэлдэ жагсаагүй. Бэе бэедээ туһалсаад, дутагдалаа үдэр бүхэндэ хэлсэжэ усадхаад байбал, һү һаалаа эрид ехэдхэхэ дүүрэн арга боломжотой байгаа.

1963 онойнгоо уялга-таһаг[...]гые дүүргэнгүй гараһан эшэгүү[...] хэрэгһээ тусхай тобшолол [...] шэнэ жэлдэ ажалаа үндэһөөрнь [...] билгаха ушартай байгаа бшуу. [...] үнэн дээрээ фермэдэнь юуншье [...] дээгүй. Шэнэ жэлэй туршада үн[...] бүриһөө хэды литр һү һааха уя[...]тайгаа тэндэхи һаалишад мэдэнэ[...] һү ехээр һаадаг болохо тэмс[...] үдэр бүхэндэ ябуулагдаагүй д[...]һээ мүнөөшье энэ фермынхид [...] дээрээ бүмбэрһөөр. Сентябрь һ[...]һаа хойшо 170 үнеэдэй 45-н[...] түрөө. Һаагдажа байһан 100 үн[...]һэ үдэр бүхэндэ 200—250 [...] гэхэ гү, али тус бүриин 3 литр[...]рэхэгүй шахуу һүн һаагдана.

Колхозойнь энэ отделенидэ [...] дүү[...], шэмэтэ тэжээл багаар [...]дэгдэнхэй. Иимэ дутамаг тэжээ[...] байһанһаа үнеэдтээ һолоомо е[...] эдюулхые оролдоно. Зүгөөр һол[...]моёо ууралда дэбтээхэ, амта ор[...]жа эдюулхэ тухай хооһон үгэ д[...]һээр лэ үнгэрнэ. Һолоомондоо [...]чевинэ холилсохоншье аргатай. [...] энээн тухай хүтэлбэрилэгшэд, [...]гэжэлтэдынь, һаалишадшье һа[...]гаа табинагүй. Гурбадахи отд[...]ниин эрхилэгшэ нүхэр Мужик[...] колхозой главна зоотехник н[...] Секретарев гэгшэд һү һаали е[...]хэхэ тухай бодомжолноогүй.

Искусственна һү ехээр бэлд[...] тугалда уулгаа һаа һайн һэн. [...] ушарта һайн һүншье горитой[...] гамнагдаха, гүрэндэ һү худал[...] хэрэг һайжарха байгаа. Тиима[...] юумэн гэжэ үгы. Тиихэдэ гидро[...]но аргаар ногоо ургуулжа туга[...] эдюулхэ арга бии. Энээн тух[...] һаалишад юушье мэдэнэгүй, [...] арга яахадаа һайн юм гэжэ ой[...]гүй байна.

Полкановадахи фермын ажал [...]дэлмэриие дары һайжаруулхын [...]ла «Дружба» колхозой хүтэлб[...]лэгшэд, мэргэжэлтэд бодото хэ[...] абаха бэзэ гэжэ найдахаар.

В. Жарни[...]
хүдөө бэшэгшэ
Хяагтын управлени.

Манай түрүүшүүлдэ магтаал

Амжалтын оншо алданагүй

Худан-Хабсагайн жабар хүнэй нюурые халуун галаар хайража байһандал шабжагануулна. Хара багаһаа ажал хэжэ, үбэлэй хүйтэн, зунай халуунииe тоохоёо болишоһон Юмжит басаган энэ үглөөгүүр хамагһаа эртэ бодоод, үдэшэ шанаһан зэд гүсэтэй сайгаа гал дээрэ дутуу ядуухан бүлеэдхээд, сайлажа һуутараа, үсэгэлдэр үдэшэ абиртаһанаа һанахадаа хасар урууnь халуу бусалшаба. Ужа һууһан сайгаа тэндэнь орхижорхёод, улаан ханза дээрэ табяатай үнгэ хүдэһэн дэгэлээ ябууд үмдөөд, хүнэгүүдээ баряад газаашаа гарахадань, зарим нэгэ һая бодоһон айлнуудай хоолойнуудһаа бар сагаан утаан гарамсаараа шанга жабарта туугдан, газар сохижо байхань харагдана. Юмжит бүри түргэнөөр алхалан, хашаа тээшээ яараба. Энэ үглөөгүүр Юмжидэй эртэлһэн ушарынь, һаалишадай бодоогүйдэ үнеэдээ һаажа дахин туршаха гэһэн байгаа.

Удангүй һаалишад ерэбэ хэбэртэй. «Юмжиднай үнеэдээ һаажархиба гээшэ гү» гэжэ тугалаа гаргажа ябаһан нэгэ һамганай дуугархада, «яагаа эртэ, үүр сүүрээр унтажа хэбтэһэн мал хагшалуулаа, хүлгүүлээ юм» гэлдэһэн үгэнүүдэй гарахада, залуу үнеэшэнэй нюур, хасар дахин шабжаганашаба. Һаалишан һамгад түргэ түргэн тугалнуудаа гаргажа, олохон үнеэд һаагдаба хэбэртэй. Харин залуу басаганай хүнэг үшөөл дүүрээдүй, байрагүй залуу үнеэд тугалаашье мүртэйгоор хүхүүлэнгүй хайрана.

Хоёр харахан нюдөөрөө уһаташаһан гүлмэр басаган хахад үнеэдээ арай гэжэ һаагаад, тугалнуудыень табижархиба. Энэ үдэр Юмжидэй үхэр адуулха ээлжээн байшаба. Хуба шэхэтэй боргшоноо эмээллэжэ унаад, Худан голой налюур хагданда үнеэдээ туужа гараба. Морёо амгайгшалжа, хагданда табижархёод, бургааһанай узуурта гал түлеэд дулаасажа һуухадаа: «Халаг даа, хэзээ эдэ һаалишадтал адли үнеэдээ һааха болохо аабиб, яажа намда нэгэ амитан заажа үгэнэгүй гээшэб» гэхэ мэтын олон юумэ бодохо зуураа, хэзээ нэгэтэ ёһото һаалишан боложо шадахал аабзаб даа гээд, өөрөө өөртөө зориг оруулна.

Үбэлэй үдэр богонихон, наран удангүй баруун тээшээ тонгойбо хэбэртэй. Үнеэдээ гэр тээшэнь залаха саг болобо. Мал адуулжа һураашье һаа, үнеэ һаажа дүршөөгүй, һая 17-той боложо ябаһан гүлмэр басаганда хорёод толгой, шэнэ түрэһэн гунжадые даалгажархёод, тэрээндэ туһалха, заабарилхагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Теэд залуу һаалишанай оролдолго урагшатай байжа, удангүй үнеэ һааха дүршэл шудалаад, хүнһөө гээгдэхээ болибо. Худанай үртөөдэ 1931 оной үеэр «Хүдэлмэришэ» гэжэ эгээл түрүүшын хамтын ажал 20 гаран айлһаа бүридэһэн гэхэ. Тэрэ үеэр малда ороxo хүн олдохогүй, һаалишан, хонишон болохо гээшэ эгээл адаг амитанай ороxo ажал гэжэ зариман тоолодог байгаа хаш. Тиимэһээ малшадта хэншье һаналаа табидаггүй һэн.

Арбаад жэл үнгэрбэ.

Уданшьегүй, 1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гал дүлэн соробхилжо, уршагта дайсанһаа ороноо хамгаалха тэмсэлдэ бүхы араднай бодоо бэлэйл. Тэдэ хэсүү жэлнүүдтэ Юмжит Дамбаевна һаалишан байхаһаа гадна, эрэшүүлэй хэдэг ажалда ябалсажа, ороноо хамгаалагшадта али болохоор туһалһан, хаба соогоо хубитаяа оруулһан юм.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин 1953 оной Пленумэй түүхэтэ тогтоолой үндэһөөр хүдөө ажахыгаа хурдан түргэн хүгжөөжэ, мал ажалай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ ехэ хүдэлөөнэй орон дотор дэлгэрхэдэ, коммунист нүхэр Дамбаева Ганга гэжэ газарта колхозой ахалагша һаалишанаар хүдэлхэеэ оноод, жэл бүри амжалта туйлан, баатар солоёо дуудуулжа үргэлжэлһөөр. Үнгэрэгшэ 1963 ондо Юмжит Дамбаевна 14 үнеэдһээ 16 тугал абажа, тобир һайнаар түлжүүлэн, һаамхай үнеэн бүриһөө 2607 килограмм гэхэ гү, али дүн хамта 37291 килограмм һү һаажа, Хориингоо управлени соо эрхимлээ.

Зүрхэндөө согтой, эрхыдээ эдитэй энэ нүхэр аяар 30 гаран жэлдэ таһалгаряагүй һаалишанаар ажаллахадаа, хэды ехэ һү һаагааб, хэдэн зуугаад тугал мал болгожо, колхоз, совхозойнгоо һүрэгтэ табяа гээшэб!

Нүхэр Дамбаева бэрхэ һаалишан байхаһаа гадна, мүн ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, зургаан жэлдэ партиин обкомой гэшүүн, дүрбэн зарлалда Хэжэнгын сомоной Советэй депутат ябаһан байна. Энэ үедөө партиин шиидхэбэринүүдые малшад, һаалишадай дунда тайлбарилан ойлгуулжа, эдэбхи үүсхэлыень бадаруулалсадаг байгаа.

—Оролдоод байбал, юуншье хэгдэхэ ха юм. Оролдохол хэрэгтэй. Багаханшье сагаа миин гээжэ, малай харууһа, хоолыень таһалдуулбал, һүнэй гараса доошолхо, — гэжэ энэ һаалишан хөөрэнэ.

Суугтаа ажалладаг нүхэдтөө, илангаяа залуушуулда, сүлөөтэйл сагтаа али болохоор туһалжа, дүй дүршэлөө хубаалдадаг заншалтай.

Һаалишан Юмжит Дамбаева КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй угтамжын социалис мүрысөөндэ оролсожо, энэ жэлдэ даадаг үнеэн бүриһөө 2650 литр һү һааха уялга абаа. Үнеэн бүриһөө үдэрэй 8—10 литр һү һаажа, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхые оролдоно.

Юмжит ДАМБАЕВА.

П. СОДБОЕВ.

ГАЗАР УҺАЛАЛГАДА ХЭРЭГЛЭГДЭДЭГ ТЕХНИКЭ ТУХАЙ

ЗАОЧНО һуралсал

5-дахи хэшээл

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумдэ бэлдэжэ байһан эдэ удэрнүүдтэ газетэнүүдэй хуудаһануудай дээрэ хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ тухай ехэ һонин, удхатайшье хөөрэлдөөнүүд боложо байна. Хүдөө ажахые ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ гол аргануудай нэгэниинь хадаа уһалагдадаг газар эдлүүрилгэ мүн болоно. Хойто Кавказай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүбшөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ Н. С. Хрущев иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Манай гүрэн орооһо тарянай ехэхэн страховой фонд заатагүй бии болгохо ёһотой. Тиимэ фонд бии болгохобди. Тиигээ һаамнай сагай муу уларилтай байхада, тогтууригүй ургасаһаа уламжалан, советскэ экономикымнай муу байдалда ородог ябадалһаа аршалха болоно».

Манай республика дотор уһалагдадаг газараа зүбөөр ашагладаг, дүй дүршэлөөр баян болоһон ажахынууд бии гээшэ. Нэн түрүүлэн Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй колхоз, совхозууд болоно. Жэшээнь, Баргажанай совхоз нёдондо 2404 гектар таряалан уһалжа шадаһан байна. Энэ ушар хадаа тарянай ургасада һайн нүлөө үзүүлээгүйдөө аргагүй ха юм.

Гэхэтэй хамта манай ажахынуудай уһалагдадаг газараа бүхы хүсэн сооһоо ашаглажа шадаагүй байһан ушарые нюуха, далдалха ёһомнай үгы гээшэ.

Мүнөө манай республикын колхозууд болон совхозууд 42 мянган гектар уһалагдадаг таряалантай. Эгээл доодо захынь абажа бодомжолоод үзэхэдэ, энэ газарһаа зургаа миллион пүүд орооһо таряа лаб бата найдабаритайгаар абажа шадаха арга боломжотойбди. Уһалжа шадаа һаа, бүришье дээшээ ургаса абамаар.

Уһалһанаймнай ашаг үрэнь юундэ ёһоор харюулагданагүй гээшэб гэхэдэ, уһалагдадаг газарнай хэндэшье даалгагдаагүй, эзэгүй байна. Хоёрдохёор, энэ хэрэгтэ зорюулагдаһан тусхай машинануудые муугаар ашаглана ха юмбибди. Мүнөө болотороо газар уһалалга гээшэ республика доторнай улаан гараараа хэгдэдэг эгээл хүндэ хүшэр хүдэлмэри байһан зангаараа. Газар дээгүүр уһа миил урдахуулжа уһалхадаа хэршье бэрхэ хүн үдэр соо хахад гектарһаа дээшэ талмай ундалуулхань бэрхэл хаш даа. Иимэ туримаар энэ тала дайдые уһалха гэбэл али зэргын олон хүн хэрэгтэй болохо гээшэб?! Адаг лэ 10 мянган уһалагшад хэрэгтэй болохо. Энэ хүдэлмэримнай хабарай тарилгын түлэг хаһада хэгдэхэ ажал ха юм. Тэрэ үедэ тарилга дээрэ али зэргын олон хүн хэрэгтэй болодог гээшэб. Тиимэһээ газар уһалалган дээрэ тусхай машинануудые хэрэглээгүйдэ бүри аргагүй болоо. Нэн түрүүлэн машинаар лэ зэбсэгжэхэ, газар уһалхада шухала болодог машинанuудтай һайса танилсаха ёһотой болоно бшуубди.

МАШИНА БҮТЭЭДЭГ заводууд ямар техникэ гаргадаг юм ааб. Тэрээн тухай хөөрэхэ зорилго табигдана. Нэн түрүүлэн газарай нюрууе тэгшэлдэг машина тухай хөөрэхэ хэрэгтэй болоно. Газарай нюруу тэгшэлдэг (планировщик) машина хадаа үлүү тобойжо өөдөө гараһан хүрьһые отолжо, хонхосог байһан газарта хамуурдан оруулдаг байха. Республикымнай ажахынуудта гол түлэб «ПС-2,75 м», «ПДН-10» гэжэ машинанууд хэрэглэгдэдэг. Эдээнэй һайн талань юуб гэхэдэ, тэдэнние гусеничнэ ямаршье тракторай хойно шагтагалжа болоно. Тэрэ машинын гол зүйлынь хадаа гагнуураар баригдаһан тумэр рама. Тиимэ машинаар часай туршада 0,85 гектар газар тэгшэлжэ болоно.

Ороoһото ургамалнуудые тарихадаа нэгэн доро уһанай урдаха буураздаа гаргажа ябахаар машинануудаа түхеэрхэ хэрэгтэй. Уһанай урдаха бураздааe хоорондоо 0,75 метр зайтай байхаар һубагтуулан татаха ёһотой.

Уһые бураздаа бүхэндэ нэгэ адляар хубаажа байхын тулада «РТ-180» гэжэ түргэн уһа суглуулдаг хоолой (сорго) хэрэглэгдэдэг. Тэрэнэй утань 200 метр хүрэтэр байдаг. Уһалдаг хоолой руу урдахуулха уһан «ННС-8к-18» насосоор бүлэн ябуулагдана. Тиимэ насос нэгэ секунда соо 100 литр хүрэтэр уһа бүлэжэ абаха шадалтай юм. Хабсаргагдаһан уһанай ябадаг сорго нууд «Беларусь» тракторaар иишэ тиишээ зөөгдэжэ байдаг. Иимэ агрегадаар халаан соо 4—5 гектар газарые уһалжа боломоор.

Саг зуурын ханааб татахын тулада манай республика дотор «КЗУ-0,3» гэжэ ханааб малтадаг машина ашаглагдадаг. Тэрээгээр бураздаануудыешье татажа, газар гүнзэгыгөөр хахалжа, буртаг үбһэ үндэһөөрнь отолжо болоно. Ихэдээ ханааб малтадаг энэ машина элдэб хүдэлмэри хэхэдэ таатай юм. Тэрэнэй түлөө газар хахалдаг зэмсэгыень һэлгэхэ ёһотой болоно ааб даа. Тус машиные «ДТ-54А», «ДТ-75», «Т-74», «Т-75» тракторнуудта үлгөөд ябадаг. Мүнөө үедэ «КЗУ-0,3А», «КЗУ-0,3Б», «КЗУ-0,3В» гэжэ ханааб малтадаг, газар тэгшэлдэг машинануудые заводууд бүтээжэ захалаа.

ОРОНОЙМНАЙ ТҮРҮҮ ажахынууд һүүлэй жэлнүүдтэ газараа бороо оруулһан шэнгеэр уһа сүршэжэ уһалдаг түрүү арга үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Уһа миил газар дээгүүр табижа, урдахуулан уһалдаг аргаар тарилгаяа нэгэ жэгдээр шиигтүүлхэнь бэрхэтэй бшуу. Зарим хонхогор, хотогор газарта уһан ехээр тогтожо, намагшье болодог ушар бии. Үгышье һаа, илангаяа Байгалай үмэнэхи эрхэ байдалаар болоходо хүрьһэн хужармагтажашье болодог.

Бороо шэнгеэр уһа сүршэн газар уһалалга алишье талаараа ашаг үрөөр ехэ. Бүхы тарилга нэгэ жэгдээр шииг нойто абаха, добуун, гүбээшье газарые тэгшэлэнгүй уһалжархихада таарамжатай.

Мүнөө үедэ холо, ойрошье уһа сасажа шадаха машинанууд бүтээн гаргагдадаг болоно байна. Зариманиинь хабсаргагдадаг хоолойтойнуудшье байдаг. «ДДА-100 м» гэжэ уһа сасадаг түхеэрэлгэ бүтээсэ ехэтэй юм. Тэрэ 120 метр үргэнтэй газарые нэгэ тээшээ ябахадаа уһалжа шадаха хүсэтэй. Иимэ машинаар ехэ, 100 гектар хүрэтэр участогта таригдаһан огород уһалхада ехэл һайн. Энээнэй бүтээсэнь гэбэл, час соо 0,9 гектар хүрэтэр газар норгожо болоно. «ДДА-100 м» машиные тракторист нэгэ туһалагша хүдэлмэришэнтэйгөөр хүдэлгэдэг.

«ДТ-54А» трактор дээрэ тодхогдодог «ДДН-45» гэжэ уһа сасадаг машина ехээр дэлгэрэнхэй. Энээние тракторта ашаха, буулгахада оройдоол нэгэ хэдэн минутын саг хэрэгтэй. Тус машина хайшаашье эрьелдэхэ аргатай. Тиимэһээ бэеэ тойруулан 45 метр зай соо уһа сасаха аргатай. Иигээд һаяар энэ машина хубилгагдажа, «ДДН-50» түхэлэй, тиигээд рамагүй, холо сүршэдэг болгогдохонь.

ГАЗАРАЙ НЮРУУҺАА болоожо зарим участогуудта уһан хүрэжэ ошохо аргагүйдэдэг. Тиимэһээ уһа сүршэн сасадаг машинада насосно станцяар уһа бүлэн абажа, хоолойгоор дамжуулан хүргэхэ арга мүн бии. Энэ баһал боломжотой хэрэг.

Нүүдэл насосно станциие хайшаншье абаашаад, уһатайл газарта тодхоод, уһа бүлэхэдэ ехэ таатай зүйл. Иимэ станци секунда соо 50 литр уһа 45 метр хүрэтэр дороһоо бүлэн абаха шадалтай. Иимэ хэмжээнэй уһан «ДДН-45» гэжэ түхеэрэлгын хэрэглэмжые дүүрэн хангажа шадаха байна.

Манай республикын кукурузашад өөһэдынгөө участогуудые уһалхын тулада гол горхоной, худагайшье уһа хэрэглэдэг. Жэшээнь, Суулгын совхозой кукурузашад хэдэн жэлэй туршада насосно станцяар Хёлгоһоо уһа бүлэн абажа, плантацияа ундалуулдаг дүй дүршэлтэй. Нүхэр Жанаев үбэлдөө насосно станциин туһаар поли дээрээ мүльһэ хүргэдэг юм.

Мелиоративна техникэ олохонь бэрхэтэй гэжэ зариман хөөрэлдэдэг. Тэрэмнай үндэһэгүй ярилдаан гээшэ. Зарим ушарта ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үнэндөө газар уһалалгада хэрэглэгдэхэ шэнэ техникын бүтээгдэдэг болоһые мэдээгүй ябадаг. Энэмнай газар һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаггүй байһыень гэршэлнэ гээшэ.

Энэ лекциин автор хадаа газар уһалалгада хэрэгтэй болодог бүхы техникэ тушаа дууһан хэлэжэ, ойлгуулжа үгөөб гэхээ һананагүй. Зүгөөр уһалагдадаг газартай эзэдтэ уһанай газарые хуу эдлэхэ хэрэгтэ гансал техникэ гүйсэд дүүрэн туһалха гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Тиимэһээ газар уһалдаг бүхы техникээр зэбсэгжыт гэжэ уряалнаб.

А. ЛАМБРОЗО,
«Сельхозтехникын» республикын нэгэдэлэй түрүүлэгшэ.

«ДДН-45» гэжэ уһа сасадаг машина.

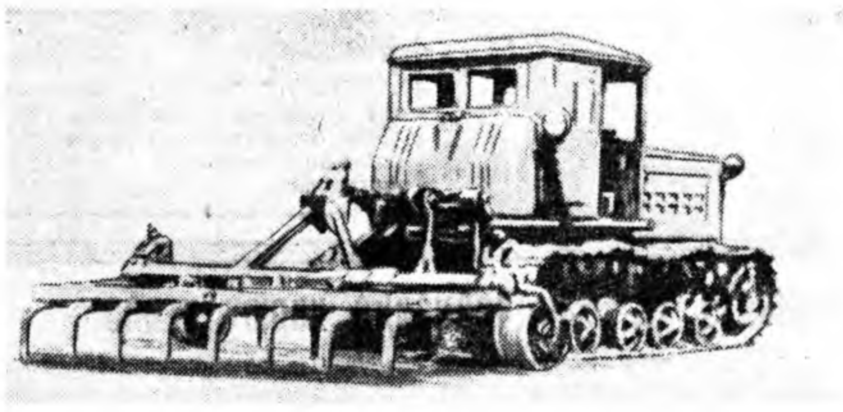

«КЗУ-0,3» гэжэ ханааб малтадаг машина.

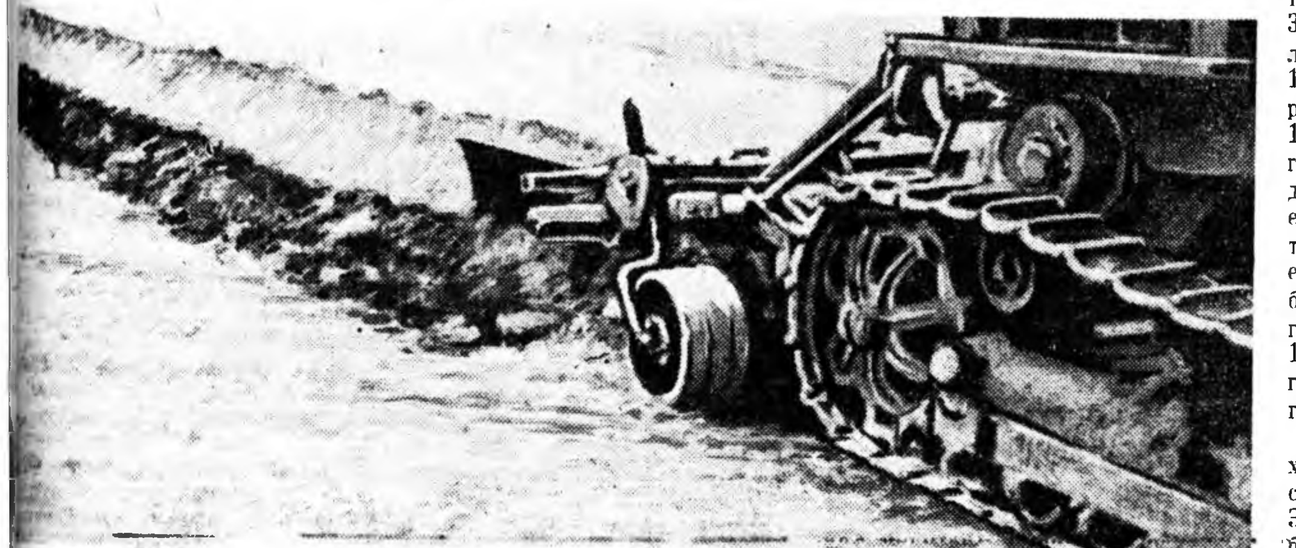

«КЗУ-0,3» гэжэ машинаар ханааб малтажа ябана.

Газар уһалагшын календарь

„Тэргээе убэл бэлдэдэг..."

Байгалаймнай үмэнэхи үбэлэй һүүлшын һара—февраль гараба. Үдэршье тэхэриһээр һараһаа үлэжэ байна. Тиигэбэшье шэмэрүүн хүйтэн үдэрнүүд тоггонхой. Иигэжэ хада хүбшын гол горходой һабые оёортонь хүрэтэр хүргэжэ, тошон халяажа байһан ажалшадта хабатай хаһа оронхой.

Иигэжэ үбэлэй шанга хүйтэн таряашадай аша туһада «хүсэеэ зорюулжа» оробо. Ерэхэ хабар таряалан, сабшалангаа бардам уһалжа шадаха, шииг нойтоной нөөсые энэл үедэ суглуулха гэжэ газар уһалагшад оролдохо уялгатай.

Буряад орондомнай ехэ, бага 9 мянга шахуу гол, горход тоологдодог. Бүхы эдэ гол горход, аршаан булагууд үбэлдөөшье ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табилсаха байна бшуу.

Саһа тогтоолго хадаа газарые шииг нойтоор хангаха хэрэгтэ мүн лэ ехэ туһа хүргэхэ хэмжээнүүдэй нэгэн гээшэ. Энэ ушар һүүлэй үедэ мартагданги. Поли дээрэ саһа тогтоохо мэргэжэл шадабаряар ехэ болоһон таряашад манда олон. Эдэнэй урдань хэдэг хүдэлмэри мүнөө һэргээгдэжэ байна. Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай ажалшад таряалан дээрээ саһа тогтоохын тула элдэб хаалтануудые поли дээгүүрээ табинхай.

Февраль һарада поли дээрэ саһа гүнзэгыгөөр тогтоожо болохоор. Юундэб гэхэдэ, байгаалиин уларил шэнжэлэгшэд февральда саһан үшөө унахал байха гэжэ хөөрэлдэнэ. Саһа тогтоолгын аша үрэтэй байһые иимэ баримтаар гэршэлээ. Газар дээрэ унаһан нэгэ сантиметр зузаантай саһан миллиметр бороогой шииг нойтонтой тэн юм.

Февраль һарада гол горходой һаба хааһан хаалтануудые заһаха, шэные бариха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ ушартай. Тиихэдэ газар уһалдаг бүхы техникын заһабари мүн лэ хэгдэһээр байха ёһотой бшуу.

Февраль—үбэлэй һүүлшын һара. Энэ дары хабарнай эхилхэнь. Тиимэһээ хабарые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тулада уһанай ажахын управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд мүнөөнһөө эхилжэ, газар уһалалгын талаар хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлжэ орохо хэрэгтэ анхаралаа хандуулха уялгатай.

Г. Цыреторов.

Һонин лекцинүүд уншагдана

Загастайн 11 жэлэй һургуулиин багшанарай лекторнүүдэй бүлгэм ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Һони һонин хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, лекци уншана. Һургуулиин лекторнүүдэй бүлгэмые хүтэлбэрилэгшэ, үдэшын һургуулиин директор Андрей Павлович Ермошкин энэ ажалые эмхитэй һайнаар ударидана.

Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой холын гүүртэ, отарануудаар, бригадануудаар эдэнэр хододоо ябана.

Һургуулиин багша Маргарита Галдановна Аюрова хүдөө ажахыда химиин үүргэ гэһэн лекци һаяхан колхозой түбтэ уншажа, олониитые ехээр һонирхуулба. Тэрэнэй һүүлээр олон асуудал һураа. Тэдээндэнь түгэс харюу үгэһэн байна.

Багша-лектор А. П. Ермошкин колхозой эгээн холын бригада ошожо, уласхоорондын байдал, Африкын арадуудай тэмсэл тухай лекци буряад хэлэн дээрэ уншажа, үбгэд, хүгшэдые баясуулаа.

Һаалиин фермэ, отаранууд дээгүүр лекторнүүд ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь нягта холбоотойгоор, удха түгэлдэр лекцинүүдые уншана. Илангаяа партиин ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр олон лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэ.

В. Будажапов.
Хяагтын аймаг.

ИНВАЛИДУУДАЙ ГЭРТЭ

Баргажанай Читкан тосхоноор ябаа һаа, нэгэ үндэр гэрэй хашаагаар заатагүй гарахат. Эндэ һажаал инвалидууд байдаг юм.

Уужам һаруул зал. Зохидхоор хуряагдаһан оронууд, сагаан бүдөөр хушаатай тумбочканууд. Эдеэлэлгын таһалга. Улаан бүһэнгэй стол дээгүүр журнал, газета, шатар, даам, домино табитай. Тэрэ саана бильярд наадаха стол харагдана.

Инвалид Николай Рыжков хөөрэжэ үүдхэбэ.

— Революциин урда тээ тосхоной захада нэгэ налшагар заабарын гэртэ 7—8 үбгэд, хүгшэд байгша һэн. Үхи хүбүүгүй, үнэн хэнзэ тэдээндэ хэншье туһалагшагүй бэлэй. Хооһон модон нарнууд дээгүүр тэдэ үмдэжэ ябаһан хубсаһатаяа унтаад, үдэрынь зон дээгүүр ябажа, бадар хэхэ. Богонёор хэлэхэдэ, тэдэнэр түлюур лэ байдаг байгаа. Харин мүнөө харыт даа, ямар ондоо болоо гээшэб.

Нээрээшье, мүнөө энэ шэнэ гэртэ 87 хүн ехэл аятайханаар ажаһуудаг. Гарагай долоон бүхэндэ банида ородог, хубсаһаа һэлгэдэг. Үдэшэниинь эндэ ерээд үзыт. Хүхюу дуун, хүгжэм, хүхюу хөөрэлдөөн энэ гэр соо таһархагүй. Неделидээ 2—3 дахин кинокартина харуулагдадаг, уласхоорондын байдалаар элидхэл, лекцинүүд уншагдадаг.

Массовик нүхэр Воронина орожо ерээд:

— Манайш үбгэд уйдаха гашуудахые мэдэдэггүй юм. Эндэмнай уран һайханай кружок хүдэлдэг. Иван Рыжков балалайка дээрэ, Гаськов скрипкэ дээрэ уран шадамараар наададаг. Ибрагимовнай баянист, Шелковниковамнай гитатаар ямаршье мексиканецһаа дутуугүй наадаха. Дуулахашье дуратайшуул олон, —гэжэ хөөрэнэ.

Энэ гэрэйхид гараа һула табяад һуудаггүй. Хэхэ юумэеэ хүн бүхэн хэхэ гэжэ оролдодог.

Иван Шубин ажал тухай хэлэхэдээ, олон юумэ тоолобо. Нэг шарайнь хүхюун, амжалтаараа омогорхоно, баясана:

— Бидэшни хүнэй нюур хараад һууһан зон бэшэбди. Олоной урда улайха сайхагүйбди. Манай инвалидууд шадаха ажалаа өөрын дураар хэдэг юм.

Парти, правительствамнай арад зоной ажаһуудалда айхабтар ехэ анхарал хандуулна. Бидэ тэрэнииень мэдэрнэбди, баясанабди. Тиимэ хадань, ажал хэнгүй миин һууха аргамнай үгы,— гэбэ.

...Үдэшын боро хараа таһараад, түрүүшын мүшэд удаа дараа эмнисэгээжэ эхилнэ. Мүнөө һүни сэлмэг, мүнгэн һара гуулин шарайгаа нэгэ бултайлган, хорһодуулан, аажам тэнгэреэр аалихан тамарна.

Инвалидуудай гэртэ хүхюутэй.

Д. Колмаков.

Аха дүү Польшоһоо

Минии түрэл город

Арба юһэн жэлэй урда тээ Польшын ниислэл хотые сүлөөлһэн совет болон поляк сэрэгшэд айхабтар ехэ хохидол һандарал эндэ хараа һэн. Хэзээ нэгэтэ энэ городой байһые гэршэлжэ, хамха бута һүрэһэн ханануудай үлэгдэлнүүд, обоо хүбөө хирпиисэ, шохой, хабтагай модонууд дээрэ үйлсэнүүдэй нэрэнүүд бэшээтэй харагдана.

Баһа мүнөөшье олохон үйлсэнүүд хуушан нэрэтээ үлэнхэй. Гэбэшье город тад ондоо болоо— залуужаа, үргэн ехэ, гоё һайхан болоо. Дайнай урда тээ Варшава ерэһэн хүнүүдэй мүнөө тэрэниие танихаар бэшэ гэхээр лэ.

Варшавын 700 мянган хүнүүдэй ажалайнгаа үдэр эхилжэ байхада, үглөөгүүр Польшын ниислэлые хаража үзээбди. Энэ город 45 мянган гектар газар эзэлдэг, харин хүн зониинь 1 миллион 200 мянга болонхой.

Манай город саг үргэлжэ ехэ болоно, түхэл шарайнь үдэрһөө үдэртэ хубилна. Жэшээнь, «Зүүн хана» гэдэгые, мүн Маршалковско үйлсые хоёр жэлэй урда шэнэдхэн хубилгажа эхилээ һэн. Тиихэдээ Варшавын бусад үйлсэ болон шэнэ районуудта һууриия үгэжэ, Маршалковско үйлсэ нэгэ хэды саг соо ээлжээгээ хүлеэхэ баатай болоо бэлэй. Одоошье мүнөө тэрэнэй ээлжээн ерээ. Тиин дайнай ... дүлэндэ гэнтын ушаралаар шэрбэгдэнгүй үлэһэн үмхи болоһон барилганууд, нэгэ дабхар алаабхинууд үгы болоо. Барилгын талмайнуудые халхалан байһан хашаануудай саана огторгой хадхама гэхээр байшангуудай армагууд элеэр харагдана.

Һаяхан шэнэ вокзалай үүдэнүүд үргэнөөр сэлигдэбэ. Энэ хадаа ниислэлэй омогорхол болоожо, варшавынхид тэрээндэ «Польшын архитектурын 1963 оной чемпион» гэһэн нэрэ олгоо. Жэл урда тээл һандархай байшангуудай сонхынгоо ханха зайдан нүхөөр хангайлдан байһан газарнуудта байрын гэрнүүдэй шэнэ кварталнууд урган бодоо.

Дайнай урдахи Варшава хадаа диилэнхинь түшэмэлнүүдэй, зургаанууд болон элдэб эмхинүүдэй байрлаһан город байһан. Мүнөө социалис Польшын ниислэл оронойнгоо эрдэм ухаанай, промышленна томо ехэ түб болонхой. Металлургиин, цементын предприятинууд, хүнгэн автомобиль, фотоаппаратура, мотороллернуудые гаргадаг заводууд, ниислэлэй бүхэли томо «Служевец» гэжэ индустриальна район эндэ оршоно. Варшавын фабрика, заводуудай үйлэдбэрилэн гаргадаг эд бараанай бүхы дээрэнь абтаһан үнэ сэн бүхы Польшын промышленностиин продукциин үнэ сэнгэй 6 процент болодог. Варшавын хүн зон ажалладаг, һуралсадаг. Тэндэхи хүн зоной 12 процентнь дээдэ һургуулитай. Ниислэлэй 14 дээдэ һургуулинуудта 50 мянган хүбүүд, басагад һурана.

Варшавын хүн зон ажалайнгаа һүүлээр дуратай соогоо амарха аргатай: театрта ошохо гэхэ һаань, ниислэлдэнь 25 театр бии. Польшын, Совет, Чехословакиин, Италиин фильмүүдэй гаража байдаг Варшавын 74 кинотеатрнуудай нэгэндэ кино харахадань болоно; үгышье һаа, концерт шагнаха, клуб ошохо, музей хараха гү, али нэгэ дуратай кафедээ орожо үдэшые үнгэргэхэдэнь яахаб.

Баһа Варшавын улад зон үдэшэеэ гэртээшье үнгэргэжэ шадахал. Варшавын айл бүхэн шахуу радиоприёмниктой, олохон айлнууд телевизортой байха. Гэбэшье Варшавада ажаһуугшад гансал радио шагнаад, телевизор хараад лэ һанаагаа амардаг бэшэ юм. Тэдэнэр ном уншаха ехэ дуратай. Энээн тухайнь нэгэ иимэ тоо гэршэлнэ: дунда зэргээр Варшавын хүн бүхэн жэлдээ арбаад ном, 120 журналнуудые худалдажа абадаг.

Бүхы город соогуур дүүрэн байһан сэсэгэй киоскнуудһаа жэлэй ямаршье сагта инаг гансадаа сэсэгүүдые: улаан гвоздика гү, али хада газарай фиалка сэсэгэй баглаа худалдан абажа болоно...

Үдэшэндөө Варшавын үйлсэнүүдтэ үлхөө олон галнууд яларан носожо, варшавынхидай Варшавадаа бэлэглэһэн сэсэгүүд мэтээр үзэгдэдэг.

Юундэб гэхэдэ, хүн бүхэмнай түрэл городтоо дуратай ха юм.

Б. Троньский,
Польшын журналист.
(АПН—Арпресс).

Варшава.

Индиин хүдэлмэришэн ангиин ажабайдал болон тэмсэл

Үнгэрһэн жэлэй сентябрь һарын нэгэ үдэр һэн. Дели хотын түбтэхи Индиин парламентын байшангай дэргэдэ заахан трибуна бодхоогдожо, алха хадууртай улаан тугуудаар бүрхөөгдөө бэлэй. Оронойнь олон штадуудһаа ерэһэн арадай колоннонууд тэрэ трибунын урдуур хэдэн часай туршада таһалгаряагүй ябажа гараа. Айхабтар олон зоной хабаадалгатай энэ демонстрациин нэрэһээ профсоюзай делегаци ажалшадай эрхэ сүлөө хамгаалһан бэшэг парламентдаа барюулһан байна. Демонстрациин урда тээ тус бэшэг оронойнь бүхы нютагуудаар дамжуулагдан, тэрээндэ 10 миллионһоо дээшэ хүн гар табинхай.

Энэ ушар хадаа Индиин пролетариадай тэмсэлэй түүхын нэгэхэн хуудаһан болоно. Бэеэ даанхай байдалай түлөө хүшэр хүндэ тэмсэлые бэе дээрээ даажа гараһан хүдэлмэришэн анги национально-сүлөөрэлгын революциин ниитэ демократиин саашанхи зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө мүнөөшье тэмсэһээр. Индиин бэеэ даанхай байдалтай болоһон сагһаа хойшо промышленна пролетариадай тоо 4—5 миллионһоо 8 миллион хүн хүрэтэр олошорһон байна. Хүдэлмэришэн ангиин дүрбэнэй нэгэ хуби гүрэнэй мэдэлэй предприятинуудта ажаллана. 1,5 миллион хүн плантацинуудта хүдэлмэрилдэг.

Индиин национальна буржуазин засагай хүтэлбэридэ байбашье һаань, хүдэлмэришэн анги арад зондо аша туһатай гүрэнэйнгөө хэмжээ ябуулгануудые һайшаан дэмжэнэ. Тусхайлбал, гүрэнэй мэдэлэй предприятинуудые бэхижүүлгэ, ороноо индустриализацилга, аграрна реформо, кооперацинуудые байгуулга гэхэ мэтэшэлэн. Гэбэшье ажалшад ангиин тэмсэлэй заншалта аргануудые үргэнөөр хэрэглэнэ.

Арбан зургаан жэлэй туршада Индиин бэеэ даанхайгаар хүгжэхэ үедэ забастовочно хүдэлөөн улам үргэдэһэн байна. 1950 онһоо 1960 он хүрэтэр забастовочно хүдэлөөндэ 7,8 миллион ажалшад хабаадалсаа.

Мүн удаадахи жэлнүүдтэшье Индиин пролетариат өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй, демократиин, эб найрамдалай түлөө шангаар тэмсэжэл байһаар. 1961 оной эхеэр Баруун Бенгалиин джутова плантацинуудта ажалладаг хүдөө ажахын 200 мянган хүдэлмэришэд, 1962 оной июньдэ Делиин 35 мянган барилгашад забастовко хэһэн байна. 1963 ондо эб найрамдалай, сэрэгэй булэглэлдэ орохогүйн түлөө Индиин ажалшадай хэһэн ехэ забастовконууд тон олон байгаа.

Ангиин ехэ тэмсэл ябуулһанайнгаа ашаар Индиин пролетариат шухала амжалта туйлаа. Хуулита ёһоор 8 часай ажалай үдэр, жэл бүхэндэ түлөөһэтэй амаралта абаха гурим тогтоогдонхой. Эхэнэр болон үхибүүдэй ажал хэрэглэн, дарлаха ушар нилээд үсөөрөө.

Социальна страхованиин талаар горитой хубилалта болоо. Урдань, колониальна Индиин үедэ тиимэ юумэн огто байгаагүй. Гүрэнэй страховани тухай хуулиин ёһоор һарадаа 400-һаа дээшэ бэшэ рупи (түхэриг) абадаг хүлһэнэй хүдэлмэришэд бултадаа тэдхэмжэдэ хүртэхэ ёһотой гэжэ тоологдодог. Үбшэлһэн, нарайтай болоһон хүдэлмэришэ эхэнэрнүүд, предприяти дээрэ гэнэ осолоор наһа бараһан хүдэлмэришэнэй һамган, үхибүүд тэдхэмжэ абаха, түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжада хүртэхэ, мүн ажалһаа гарахадаа амаралтын түлөөһэ абаха гэжэ тэрэ хуули дотор хэлэгдэдэг гээшэ.

Гэхэтэй хамта, 1952 ондо баталан абтаһан социальна страховани тухай хуули мүнөө болотор бодото дээрээ дүүргэгдээгүй байһаар. Оронойнь 112 городой 1,6 миллион хүдэлмэришэд страхованиин аша туһада хүртэдэг болонхой. Страхованиин корпорациин хүтэлбэрилхы зургаанай 39 һууриһаа хүдэлмэришэд оройдоо табыень эзэлдэг байна. Хүдэлмэришэдэй дунда медицинскэ туһаламжа тон муугаар табигданхай. Страхованиин фондын түлбэри хүдэлмэришэдэй салингай 2,5 процент болохо зуураа, предприятинуудай эзэдэйхиһээ хоёр дахин ехэ юм. Гэбэшье, тус хуулиин түрүүшын заабариин ёһоор хүнүүдые хүлһэлэгшэд хүдэлмэришэдһөө 1,8 дахин ехээр страхованиин түлбэри оруулха уялгатай байгаа. «Страхованиин түлбэридэ хабаадалсадаг хүдэлмэришэдэй абаха ёһотой тэдхэмжэеэ гүйсэд абахын тула страховой гуримые бүхы талаһаань һайжаруулха эрилтэ табиха саг ерээ»—гээд, профсоюзуудай Бүхэиндиин конгрессэй секретарь Данге мэдүүлһэн байна.

Салин хүлһэнэй эгээл доодо захын түлөөһэ тогтоохо тухай хуули абхуулһан ушар Индиин хүдэлмэришэдэй бага бэшэ туйлалта мүн. Плантацинууд, хүдөө ажахыда, ороoһо таряа татадаг, арһа элдэдэг промышленностиин жэжэ предприятинуудта ажаллажа байгаад, бага түлөөһэ абадаг пролетариадые энэ хуули хамгаална гээшэ. Гадна тэрэ хуулиин ёһоор предприятинуудай эзэд дура зоргоороо аашалхаяа болинхой, хүдэлмэришэдтэ хэһэн ажалайнь түлөөһэ тогтоогдомол гуримаар (һарада 50 рупиһаа доошо бэшээр) түлэхэ, недели бүхэндэ амаралтын үдэр үгэхэ, үдэр соо үлүү хүдэлһэн час бүхэниие хоёр дахин үнэтэйгөөр түлэхэ уялгатай. Эдэ эрилтэнүүдые дүүргэдэггүй предприятинуудай эзэд 500 рупи хүрэтэр яла түлэхэ гү, али 6 һара хүрэтэр түрмэдэ хаагдаха гэжэ тэрэ хуули дотор хэлэгдэһэн байна.

Индиин ажалшад өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ горитой амжалтануудые туйлаа. Теэд тэдэнэй экономическа байдалынь бүхы дээрээ тон хүндэ хүшэр байһан зандаа. Элдэб олон шалтагаанаар хүдөө нютагуудай олон түмэн зон город зөөжэ, хүлһэнэй ажалай армиие бүри олошоруулна. Мүнөө дээрээ промышленность тэдэ зониие бултыень ажалаар хангаха аргагүй. Тиимэһээ ажалгүй, бага зэргын ажалтай хүнүүд аяар 15 миллион болонхой. «Орон доторнай ажалгүйшүүл бүри олошоржо байна. Хүнүүд ажал буляалдажа наншалдадаг болоо» гээд, Национальна конгресс гэжэ хүтэлбэрилхы партиин орган «АИКК экономик ревью» газетэ бэшээ һэн.

Индиин пролетариат өөрынгөө эрид шанга тэмсэлээр ажалай талаар ехэ туйлалта хэбэшье, оронойнгоо бэеэ даанхай байдалтай болоһон үе соо салин хүлһэеэ балай дээшэлүүлжэ шадаагүй. «Хоёр табан жэлэй дүүргэгдээдшье байхада оронoймнай хүдэлмэришэд дэлхэйн хоёрдохи дайнай урдахана ямар салин абадаг һэм, мүнөөшье тэрэл хэмжээндэ» гэжэ профсоюзуудай Бүхэиндиин конгрессэй съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Энэ баримта юу гэршэлнэб гэхэдэ, дарлагша ангинууд орон дотороо үйлэдбэрилэгдэдэг эд хэрэгсэлэй ехэнхи хубиие өөһэдөө абадаг байна.

Бодото дээрээ үсөөхэн бүлэг капиталистнуудай гарта айхабтар ехэ баялиг ороно. Индиин мэдээжэ экономист Субрамания Менон гэгшын бэшэһэн «Национальна олзо доход» (Дели, 1962 он) гэжэ ном дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Татын бүлэгэй компанинуудай ниитэ олзо доход 2,9 миллиард рупи, Бирлын—2,9 миллиард, Мартин Берныи—880 миллион, Далмия-Джайнын— 500 миллион рупи болонхой. Энэ ехэ эд зөөри ажалшадые мүлжэн дарлаха аргаар лэ эзэд баяшуулай гарта суглуулагдана бшуу.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

ОЛИМПИАДЫН ГАЛ УЛААБХИЛЬААР

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭХИЛЬЭЭР ЗУРГААДАХИ ҮДЭР

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **IX Олимпиин нааданай гал.** ТАСС-ай фотохронико.

ИНСБРУК, февралиин 3. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Г. Буховцев, В. Умнов). Үбэлэй олимпиадын боложо байһан городто хабарай шэнжэ үзэгдэдэг болоо. Наран шангаар шарана, хярмаг саһан дахяад хайлаа. Үндэр хадануудташье мүльһэн харгынууд наранда шаруулжа муудаад, мүрысөөн хойшолуулагдаа. Иимэ ушар Иглстэ үзэгдэһэн байна. Зеефельддэ үшөөл дулаарнагүй.

Мүнөө үглөөгүүр тэндэ хоёр градус хүйтэн байгаа. 15 километртэ санын урилдаанай болоходо олимпийскэ чемпион Г. Том (Германиин нэгэдэмэл команда), үнгэрэгшэ олимпиадада бронзово медаль абаһан Николай Гусаков гэгшэдтэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Манай спортсмен түрүүшын табан километртэ Томые ахиһан болобошье, саашадаа энэ амжалтаяа арьбадхажа шадангүйгөөр, юрэнхы дүрбэдэхи һуури эзэлһэн байна.

Тиин двоеборьиин талаар алтан болон мүнгэн медальнуудай түлөө норвежец, дэлхэйн чемпион Т. Кнутсен Николай Киселев хоёр мүрысэһэн байна. Киселев 15 километртэ 51 минута 49,1 секунда соо гүйжэ наймадахи һуури эзэлһэн, мүнгэн медаль абаһан байна. Бронзово медаль Томдо хүртөө.

Ехэ слаломоор болоһон мүрысөөндэ нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые француженканууд—эгэшэ дүүнэр Гойчель гэгшэд эзэлһэн байна. Мүнөө Мариэль нэгэдэхи һууриень, Кристина хоёрдохииень эзэлһэн байна. С. Демидова 37-дахи, Е. Кабина—38-дахи, Г. Сидорова—39-дэхи һууринуудые эзэлээ.

Уран гоёор угалзатуулан халтиралгаар мүрысөөн дүүрэә. Голландиин спортсмен Сьоке Дийкстра илажа гараа.

Европын түрүү һууриин түлөө Гармиш-Партеркирхиндэ болоһон мүрысөөндэ дүрбэн жэлэй урда тээ тэрэ түрүүшын алтан медаль абаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хамаг бүхы мүрысөөндэ илажа гарадаг байгаа. Харин гансахан лэ Скво-Вэллидэ болоһон мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ һэн.

Манай хоккеистнүүд гол турнирта наадажа США-гай, Чехословакиин болон Швейцариин суглуулагдамал командануудые хамта дээрээ 27:6 тоотойгоор шүүһэнэйнгээ һүүлээр февралиин дүрбэ хүрэтэр амараа. Шведүүд ехэ шангаар тулалдаһанайнгаа һүүлээр американецуудые 7:4 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Шведүүд оройдоол нэгэ дахин 1:3 гэһэн тоотойгоор канадынхидта шүүгдэһэн байна. Канадынхид Германиин нэгэдэмэл командые арайхан гэжэ 4:2 тоотойгоор шүүһэн байна. Шиидхэхы тулалдаанууд саашадаа болохо, США Канада хоёрой команда февралиин 3-най үдэшэ, СССР—Швейци, Канада—Чехословаки—февралиин 7-до, СССР—Канада, Чехословаки — Швеци—февралиин 8-да наадаха байна.

Шатар

9-һөө 66 хүрэтэр наһатан мүрысэнэ

Хүдөөгэй шатаршадай дунда командаараа республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Түнхэнһөө Холбоев, Шабаков, Дондокова, дойбодшон Хамкалова, командаһаа гадуур наадаха Хогоев. Зэдэһээ Николай Гармаев, Найданов, Убугунова, Хориһоо Пурбо Гармаев, Дагбаев, Дулмаева, Кабанскһаа Гинеев, Улаан-Үдын хүдөөгэй районһоо Ильин, Олзоев, Давыдова гэгшэд ерэнхэй. Команда бүридэ хоёр эрэ, нэгэ эхэнэр шатаршан, баһа нэжээд эрэгтэй, эмэгтэй дойбодшон орохо ёһотой аад, харин зарим районуудһаа дойбодшон ерээгүй. Тэрээнэйнгээ түлөө командань нуль абаха юм. Энэ мүрысөөндэ хабаадагшад наһанайнгаа талаар хоорондоо ехэхэн илгаатай. Юһэ—жаран зургаа хоёрой хоорондохи наһанай хүнүүд бии. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй командын эхэнэр шатаршадай түлөөлэгшэнь—гурбадахи класста һурадаг, юһэ наһатай Даша Дондокова, Зэдын командын 66 наһатай шатаршан Найданов Даши-Цырен гэгшэд болоно. Түрүүшын уулзалгын болоходо, столой саана арайхан гэжэ толгойгоо булгайлгаад һууһан заахан шатаршан Даша Дондокова Давыдова хоёрой наадалта олоной анхарал ехээр татаһан байгаа. Харин заахан Дашамнай нүгөөдынгөө нэгэ бодые үлүү эдеэд ябатараа һөөргэнь бусаажа нэгэ бодо нэмэритэйгөөр эдюулээд шүүгдэхээр болоходоо, саашадаа бэрхээр наадажа, шүүжэрхёо. Улаан-Үдын хүдөөгэй районой Ильин, Түнхэнэй Холбоевые, Олзоев Шабаковые шүүгээ. Кабанскын Гинеев Хориин Пурбо Гармаев хоёрой наадалга хойшолуулагдажа байжа үргэлжэлөөд, тэнсэлгээр дүүрэбэ. Хоёрдохи уулзалгада Пурбо Гармаев Ильиндэ шүүгдэжэ, Зэдын Николай Гармаев Гинеевые шүүгээ. Дондокова Дулмаевада шүүгдэжэ, Давыдова Убугуновае шүүбэ. Хоёр уулзалгын һүүлээр зургаанһаа табан очко абаһан Улаан-Үдын хүдөөгэй районой команда түрүүлжэ ябана. Командаһаа гадуур өөһэд хоорондын шатарай, мүн дойбодой наадалгын мүрысөөн болохо юм.

Б. Цыденов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **мүрысөөндэ хабаадагша пенсионер Даши-Цырен Найданов. Энэ үбгэн Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозһоо ерэһэн 66 наһатай шатаршан.** Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Хүдөөгэй шатаршадай мүрысөөнэй түрүүшын партиин наадалгын үе. Түнхэнэй Саянай совхозһоо ерэһэн 3-дахи классай һурагша 9 наһатай басаган Даша Дондокова Улаан-Үдын хүдөөгэй районой Оронгын һургуулиин һурагша Нелла Давыдоватай наадаад, тэрэнээ шүүжэрхибэ.

Һурагшадай хүсөөр

Һуралсалай энэ жэлдэ Улаан-Үдын 40-дэхи һургуулида «Байгаалиие хамгаалха бүлгэм» байгуулагдаһан юм. Тэрэ бүлгэм 5-һаа дээшэнхи классуудай 120 һурагшадые өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлнэ.

Һургуулиин биолог Н. Г. Ержениналгай үүсхэлээр, тэрэнэй хүтэлбэри доро тэндэ «Хүнүүдэй ажа амидаралда ургамал ямар туһатайб» гэһэн биологиин асуудалаар үдэшэ үнгэргэгдөө. Үдэшэ үнгэргэлгэдэ һургуулиин биологууд Н. Г. Батулина, Т. И. Морокова, Н. Н. Буркина гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Һурагшад өөһэдынгөө хүсөөр үдэшэдэ бэлдэжэ, тэрэниие үнгэргэлсөө. Хүнүүдэй ажамидаралда ургасын удха шанарые харуулһан стенд һургуули шадарайнгаа участок дээрэһээ суглуулһан ургасаараа бэлэдхэн шэмэглэә. Тиихэдээ үхибүүд өөһэдынгөө рижа ургуулһан ургамалнууд элдэб эдеэ бэлэдхээ. Тэрэнь үдэ дээрэ харуулагдаа. Һурагшад шэеэ ээлжээ ээлжээгээр элидхөөрэлдөө хэжэ байгаад, концерт табижа бултаниие баясуулан, һонирхолтойгоор үнгэргөө. Һурагшадай хэһэн элидхэлнүүд соо кукуруза, бобы, залаата ургамалнууд химидэ ургасын юу үгэдэг тухай болон бусад асуудалнууд һонирхолтойгоор уншагдаа, сугларагшадай анхаралые татаа.

Химиин асуудалда зорюулагдаһан һурагшадай үдэшэлэндэ ашаар ерэһэн городой бусад һургуулиин һурагшад 40-дэхи һургуулиин һайн һайхан үүсхэлые дэмжэн, баяр хүргэһэн байна.

М. Черканова.

Н. С. Хрущевой бэшэгтэ С. Бандаранаике харюу үгэбэ

КОЛОМБО, февралиин 3. (ТАСС). Дэлхэйн оронуудай гүрэн түрые (правительствануудые) толгойлогшонорто СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгтэ үгтэһэн харюу эндэ толилогдоо. Цейлоной премьер-министр С. Бандаранаике иигэжэ харюусана: «Гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаануудые амгалан ёһоор шиидхэхэ тиимэ г... ёһые минии правительство хододоо хамгаалдаг, дэмжэдэг байгаа. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүн байһан манай орон уласхоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал аршалан хамгаалха оронуудай хоорондын арсалдаануудые шиидхэхэдэә хүсэ хэрэглэхэһээ бэеэ бариха гэһэн уялга бэедээ даажа абаһан байна. Хүн түрэлтэндэ хэтэ үеын амгалан байдал хангахаар тиимэ гуримай бүхы дэлхэй дээрэ тогтоогдохые бидэнэр юунһээшье үлүүгөөр хүсэнэбди. Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангаха эрмэлзэлгые минии правительство ходоо һайшааха, бидэнэр уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулгада, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалхаар дурадхалнуудые бидэнэр урда тээншье оруулдаг байгаабди».

Газарай талаар арсалдаануудые болон хилын асуудалнуудые шиидхэхэдээ хүсэ хэрэглэхэһээ гүрэнүүдэй арсаһан уласхоорондын хэлсээн баталагдаа һаа, хүнүүдэй амгалан т..йбанаар, аюулгүйгөөр ажаһуужа шадахаар гурим дэлхэй дээрэ тогтоохо хэрэгтэ үнэтэ туһа нэмэри болохо һэн гээд С. Бандаранаикын харюу соо хэлэгдэнэ.

Баруун Германиин кабинедэй онсо яаралтай заседани

БОНН, февралиин 3. (ТАСС). Баруун Германиин кабинедэй онсо яаралтай заседани мүнөөдэр болоно, Кипрэй газар дээрэ НАТО-гой сэрэгүүдые оруулха зорилгоор хэгдэжэ байһан бэлэдхэлдэ ФРГ-гэй яажа хабаадалсаха байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

Заседаниин һүүлээр правительствын түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлээ. «Кипртэхи байдалһаа уламжалан гараһан асуудалнуудые кабинет наринаар шэнжэлжэ үзөө».

Баруун Германиин бундестагай фракцинуудай түлөөлэгшэдтэй хожомынь ..нцлер Эрхард зүблөө хэһэн байна.

Аюулгүйн Соведэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 4. (ТАСС). Кашмирай асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада Аюулгүйн Соведэй заседани үсэгэлдэр эхилээ. Пакистанай гуйлтаар энэ заседани зарлагдаһан байна.

Пакистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Зульфикар Али Бхутто гэгшын мэдээсэлые Аюулгүйн Совет шагнаа.

Аюулгүйн Соведэй гэшүүдэй зүгһөө заседани дээрэ үгэ хэлэхые хэншье хүсөөгүй. Тиимэһээ Кашмирай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ февралиин 5-най заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

„Тон шухала асуудал“

ЖЕНЕВЭ, февралиин 3. (ТАСС). ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Георг Штиби түрүүтэй Германиин Демократическа Республикын делегаци мүнөө Женевэдэ ошоод байнхай. Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй хоёр түрүүлэгшэнэр С. К. Царапкинда (СССР), У. Фостерто (США) ГДР-эй правительствын мэдүүлгые делегаци мүнөөдэр барюулаа.

Буу зэбсэг хуряаха, уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулха зорилгоор арадуудай гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгые али болохоор дэмжэхээр шиидэнги байһан тухайгаа Германиин Демократическа Республикын правительство энэ документ соогоо мэдүүлнэ. Термоядерна дайнай аюул зайсуулха тухай асуудал немецкэ нацида «тон шухала асуудал болоно» гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй. Немецкэ газар дээрэ Германиин хоёр гүрэнэй хилэ шадар дэлхэйн дээрэхи эгээн лэ хүсэн түгэс сэрэгэй союзууд сэхэ ..да урдаһаа хаража байна. Атомна дай һүжэрөөхын тулада тэһэрдэг зүйлнүүдые энэ районда саашадаа бүри ехээр суглуулха ябадал гаргуулжа болохогүй. «Европын түбтэ эб найрамдал бэхижүүлэгдэд байгаа һаа, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха хэрэгтэ шиидхэхы удха шанартай».

Мэдүүлгэ соо саашадаа иигэжэ хэлэгдэнэ. Иимэ дурадхалтайгаар ООН-ой Генеральна Ассамблейдэ хандаха гуйлтатайгаар ГДР-эй правительство 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедтэ хандаа. Ядерна зэбсэгтэй болоһон гүрэнүүдэй хэрбээ энэ зэбсэгээ немецкэ газар дээрэ асарһан байгаа һаа, тэрэнээ удаа дараалуулан гаргажа абаашахыень, ядерна зэбсэгһээ сүлөө газар нютаг болгошо Германиин хоёр гүрэниие хүндэлхэ уялга бэедээ даажа абахыень тэдэндэ һанамжалан дурадхаха.

Ядерна зэбсэгһээ хүсэдөөр арсаха тухай ГДР-эй правительствын болон ФРГ-гэй правительствын хоорондохи договорой проект ГДР-эй правительствын мэдүүлгэтэй хамта 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй түрүүлэгшэнэртэ дамжуулагдаһан байна.

Индонезиин правительствын хиналта доро абтаба

ДЖАКАРТА, февралиин 4. (ТАСС). Ява болон Хойто Суматра дээрэхи Англиин каучукова, сайн болон пальмын плантацинуудые Индонезиин правительство өөрынгөө сэхэ хиналта доро абаа. Эдэ плантацинуудые хүдэлмэришэдэй өөһэдынгөө хиналта доро абаһанай һүүлээр иимэ шиидхэбэри гаргагдаһан байгаа.

Хүсэдөөр дэмжэнэ

ПНОМ-ПЕНЬ, февралиин 3. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой 1963 оной декабриин 31-эй бэшэгтэ Камбоджын гүрэниие толгойлогшо Нородом Сианугай үгэһэн харюу эндэ толилогдоо. Тэрээнь соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Хилын арсалдаануу болон асуудалнуудые амгалан ёһоор гуримшуулха тухай уласхоорондын договор баталха тушаа Советскэ Союзай оруулһан дурадхалые Камбоджын правительство хүсэдөөр дэмжэнэ. «Энэ дурадхал манай оролдолгонуудта, хүсэл эрмэлзэлгэдэ үнэхөөрөөл хүсэд һайнаар тааралдана. Юуб гэхэдэ, газарай талаар арсалдаанда амгалан, бодолтой ябадалай илахын түлөө бүмбэрсэг дэлхэйн энэ районда бидэнэр өөһэдөө тэмсэл хэжэл байдаг байнабди» гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Зоримгой добтолго

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 3. (ТАСС). Сайгонһоо хойшо 260 миллион газарта оршодог Контун городтохи американ империалистнуудай лагерьта Урда Вьетнамай бүлэг партизанууд добтолго хээ. Энэ үглөөгүүр үүр хираалжа байхада партизанууд Америкын казармануудые тойруулһан шубэгэ түмэр хорёо таһа отолжо лагериин газар дээрэ ороод, офицернүүдэй байшангуудай сонхо руу гранатануудые шэдээ. Америкын нэгэ офицер шархатаа.

Урда Вьетнамда болоно байһан дайнай бүхы түүхэдэ анха түрүүнэе партизанууд американ лагерьта «иимэ зоримгой добтолго» хэбэ гээд АП агентствын Сайгонһоо дамжуулһан мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Бронепоезд хүмэрюулэгдээ

ПАРИЖ, февралиин 3. (ТАСС). Америкын хэһээлтэ хашалта хэдэг сэрэгүүдэй бронепоездые Урда Вьетнамай патриодууд Дук Пхо шадар тэһэлэн хүмэрюулээ гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ.

„Кипртэ НАТО-гой хамааралсалга хэрэггүй“

НИКОЗИ, февралиин 3. (ТАСС). Кипрэй хэрэгүүдтэ НАТО-гой зэбсэгтэ хүсөөр хамааралсаха түсэбүүдые буруушааһан демонстраци Кипрэй студентнүүд мүнөөдэр Никозидо хэһэн байна. Демонстрацида хабаадаһан хэдэн мянган хүн «НАТО хосорон үгы болог!», «Кипртэ НАТО-гой хамааралсалга хэрэггүй» гэһэн уряануудтай плакадуудые барижа ябаа.

США-гай буруушаабашье

ЛОНДОН, февралиин 3. (ТАСС). Кубын Республикада дүрбэн жэлэй турша соо үшөө 1.000 автобус худалдаха тухай «Лейланд моторс» гэжэ компани Кубатай шэнэ хэлсээ баталаа гээд эндэ хуулитаар соносхогдоо.

Кубада 400 автобус худалдаха гэжэ энэ компаниин һаяхан гаргаһан шиидхэбэриие США-гай правительство ехээр буруушааһан байха юм.

Үбгэд, хүгшэдшье санын эүргөөр...

Улаан-Үдын «Труд» гэжэ оёдолой фабрикын хүдэлмэришэд сүлөөтэй сагаа аятай зохидоор үнгэргэдэг юм. Эдэнэр суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ санаар холын аяншалга хэдэг, хоорондоо мүрысөө, һорёошье үнгэргөөд абадаг. Һаяхан эдэнэр уһанай станциин дэргэдэ санаар урилдаа. Урилдаанда хамтадаа 160-аад спортсменүүд хабаадалсаа. Тэдэнэй дунда жараяа шахажа ябаһан хүдэлмэришэдшье, һургуулиин һурагшад, комсомолшуудшье бии. Эхэнэр санашадай мүрысөөндэ Вера Бутакова, Валентина Швецова гэгшэд эрхим амжалта туйлажа, түрүү һуури эзэлбэ. Фабрикын малгай оёгшодой цехэй мастер Валентина Швецова мүнөө 51 наһатайшье һаа, залуушуулһаа дутуугүй солбон хурдаар урилдажа, хоёрдохи һуури эзэлбэ ха юм. Эдир хүбүүдэй дундаһаа Патрушев Миша эрхимлээ. Эрэшүүл сооһоо слесарь Михаил Орлов түрүүлһэн байна.

Үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөнэй зорилгонь хадаа гансашье түрүү һууриин түлөө бэшэ, харин санаар мүрысөөндэ хүдэлмэришэдые олоор хабаадалсуулжа, сэбэр агаарта амаруулха, сэнгүүлхэ гэһэн байгаа. Мүрысөөндэ олон хүдэлмэришэдые табиһан эсхэлгын цехэй түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые бүд ... уран һайхан угалзануудые оёдог таһагай малгай оёдог цехэй хүдэлмэришэд эзэлээ. Сугтаа ажалладаг нүхэдэйнгөө хоорондо болоһон һонирхолтой мүрысөө харахаар фабрикын олон хүдэлмэришэд ... Фабрикын директор Ю. А. Патрушев мүрысөөнэй главна судьяагай үүргэ дүүргэһэн байна. Мүрысөөнэй дүүрэхэдэ тэндэ сэбэр агаарта амаржа, гэр гэртээ сэгшэ баяртай тараа һэн.

Саашадаа һонирхолтой иимэ мүрысөө долоон хоног бүридэ үнгэргэжэ байхаар түсэблэнхэйбди.

М. Попов,
«Труд» фабрикын ахалагша инструктор.

Улаан-Үдын «Труд» гэжэ фабрикын оёдолшо Тамара Кифоренко коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Комсомол басаган Тамара спортсмен юм, уран һайханай бүлгэмдэ хабаададаг, халаанайнгаа даабари ходол үлүүлэн дүүргэдэг. Зураг дээрэ: Т. Кифоренко ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Индиин хүдэлмэришэн ангиин ажабайдал болон тэмсэл

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Индидэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй улам үргэдхэхэ хэрэгтэ элдэб һаад түбэг ушаруулагдана. Хамагай түрүүн промышленна хүгжэлтын бага дээрэһээ хүдэлмэришэд бэе бэеһээ таһаранги, олонхи хүдэлмэришэд жэжэ буржуазна, таряашанай хараа бодол баримталдаг ба национальна хуушанай бусад үлэгдэлһөө таһараагүй байһаар.

Ажалшадай дундаһаа профсоюзна организацинуудта нэгэдхэ хүсэл эрмэлзэлгэ яһала ехэ юм. Индиин бэеэ даанхай гүрэн болоһоор түрүүшын арбан жэл соо профсоюзуудай гэшүүдэй тоо хоёр дахин шахуу олошорһон байна. Гэбэшье профсоюзуудайнь олонхи хубинь жэжэ, оройдоо хэдэхэн зуун гэшүүдтэй организацинуудһаа бүридэнхэй. «Трейд юнион рекорд» гэжэ бюллетень соо заагдаһанай ёһоор профсоюзна 10.045 организацинуудайнь оройдоо 49-ниинь арба, арба мянгаһаа дээшэ гэшүүдтэй.

Индидэ нэгэдхэгдэмэл профсоюзна центр гэжэ үгы юм. Зүгөөр бэеэ даанхай байдалтай болохоһоонь урид профсоюзуудай Бүхэиндийскэ конгресс (ВИКП) нэгэдэмэл центр байһан. Мүнөө түс конгресстэ коммунистнууд ехэ нүлөөтэй. Октябриин революциин һүүлээр Азида империализмда эсэргүү тэмсэлэй үргэдэжэ байха үедэ, 1920 ондо ВИКП байгуулагдажа, колониальна журамые үгы хэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн гэээшэ. Теэд ВИКП-эйн ургалта хүгжэлтэһөө ехээр айһан буржуази реформистнуудай туһаламжаар 1947 ондо профсоюзуудай шэнэ нэгэдэл Индиин профсоюзуудай национальна конгресс (ИНКП) байгуулаа. ИНКП «ангинуудые эблэрүүлхэ ба ажал капитал хоёрой хоорондо харилсалга байгуулха» үг зорилго урдаа табяа бэлэй. Мүнөө ВИКП 825 мянга, ИНКП—1,4 миллион гэшүүдтэй.

ВИКП-эйн генсовет һүүлэй жэлнүүдтэ профсоюзна хүдэлөөе нэгэдхэхын тула ехэ оролдолго гаргаһан байна. Теэд ИНКП-эйн хүтэлбэрилэгшэд тэрэ һэдэлгыень дэмжэхэгүйһөө гадна, ВИКП-дэ эсэргүү тэмсэл ябуулдаг байха юм.

Реформистнуудай хубаарилгын ажал ябуулга хэдэгшье һаань, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэл улам үргэдэнэ. Һүүлэй үеын хэдэ хэдэн ехэ забастовконууд (жэшээнь, 1961 ондо Баруун Бенгалиин джутова предприятинуудай 200 мянган хүдэлмэришэдэй забастовко) нютагай профорганизацинуудаар, тэрэ тоодо ИНКП-эйн хүтэлбэрилэгшэдөөр дэмжэгдэһэн байна. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ургажа байгаа энэ нэгэдэл саашанхи политическэ тэмсэлдэнь ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ Индиин пролетариат оронойнгоо түрүү бүхы хүсэнүүдтэй хамта баруунай үзэл баримталагшадта шанга сохилто үгэнэ. Сватантра Джан Сангх гэхэ мэтын хархис партинуудай зэргэдэ хоргодоһон, баруунай үзэл баримталһан хэтэрхэйшүүл оронойнгоо дотоодын, мүн гадаадын политикые үндэһөөрнь хубилгаха эрилтэ табидаг. Сватантра партиин генеральна секретарь Масани гэгшэ оронoo индустриализацилгые удаарyулха, гүрэнэй мэдэлэй ажахынуудые үсөөрүүлхэ, капиталис хүгжэлтые дуран соонь табиха эрилтэ хэдэг болонхой.

Олониитэ ажалшадай эмхитэй шанга байһан дээрэһээ Индиин хэтэрхэйшүүл сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадахагүй гэһэн оронойнгоо политикые хубилгажа шадаагүй. Иимэ хархис политика баримталагшадта хатуу сохилто үгтэнэ. Баруунай үзэл баримталдаг хүсэнүүдһээ холодохо, национально-сүлөөрэлгынгөө революциие дүүргэхын тула Индиин пролетариат, тэрэнэй түрүү отряд—коммунис парти оронойнгоо бүхы түрүү хүсэнүүдэй нэгэдэмэл фронт байгуулхын түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэнэ. Энэ фронтын программада иимэ зорилгонууд ороно: арад зонойнгоо социальна байдалые хубилгаха, хариин капиталай зөөриие гүрэнэй мэдэлдэ абаха, газарые таряашадай мэдэлдэ үгэхэ, капиталис монополинуудые үсөөрүүлхэ, бүхы түрэлэй хүдэлмэришэдэй абадаг салингай эгээл доодо хэм тогтоохо, сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадахагүй политика баримталха.

Владимир ЛИ.

Панамын арадай дура зориг

ГАВАНА, февралиин 3. (ТАСС). «Хосорон һалаха гээгүй һаа бэеэ даанхай байдалаа хангаха» гэһэн уряадаа Панамын арад үнэн сэхэ байһан зангаараа гээд Пренса Латина агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө Панамын национальна ассамблейн депутат Тельма Кинг мэдүүлээ.

Панама США-гай ээрхэг түримхэй ябуулга хэһые эрид шууд буруушааха зуураа, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө Панамын арадай хэжэ байһан тэмсэлдэ талархажа байһанайнь түлөө Кубын арадта Тельма Кинг баясхалан хүргөө.

Сэрэгэй гэмтэн Петерс бэеэ хорложо алаба

БОНН, февралиин 3. (ТАСС). Дайнай үедэ энгэй совет хүнүүдые олоор алаһанайнгаа түлөө гэмнэгдэжэ, боннско полициин зургаанай хүтэлбэрилхы тушаалтадай нэгэн Эвальд Петерс гурбан үдэрэй урда тээ арестовалагдаһан байгаа. Петерс мүнөөдэр түрмэ соо бэеэ хорложо алаа гэжэ эндэ соносхогдобо. Полициин зургаанай «хамгаалалга, харуулай» таһагые Эвальд Петерс хүтэлбэрилдэг байһан юм. Федеральна президент, ФРГ-гэй канцлер болон бусад дээдэ тушаалта хүнүүдэй харуулые тэрэ өөрөө толгойлдог байһан юм. Баруун Германиин канцлер Эрхардын США, Англи болон Италяар һүүлшын аяншалга хэхэдэнь Петерс тэдэнтэй хамта ябалсадаг байгаа.

Америкын индейцүүдэй хүндэ хүшэр байдал

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 3. (ТАСС). Америкын индейцүүдэй дунда үхэлгэ бүхы США доторхи дунда зэргынхиһээ 3—4 дахин ехэ юм гээд «Нью-Йорк таймс» газетын медицинскэ асуудалнуудай талаар шэнжэлэгшэ Говард Раск мэдээсэнэ. Олон хүндэ үбшэнүүдһээ, жэжэ улаан эшэргэнэ, уушханай ханяадан, доторой үбшэн гэхэ мэтэһээ индейцүүд бусад зондо орходоо 3—4 дахин үлүү ехээр хохидодог гээд тэрэ мэдүүлнэ. 24 штадта түс бүридөө 250 тусхай газарнуудта тараагдаһан 380 мянга гаран индейцүүд ариг сэбэрэй сахидаггүй, бузагай муухай эрхэ байдалда ажаһуудаг. Иимэ мэдээнүүд хаанаһаа абтааб гэхэдэ, США-да энэ жэл «индейцүүдэй элүүрые хамгаалха жэл» гэжэ соносхогдоһон байгаа бшуу.

«Үгытэй ядуу байдалтай дай хэхэб» гэжэ президент Джонсон соносхоо һэн. Америкын индейцүүдэй байдал һайжаруулгаһаа энэ дайе эхилбэл һайн байгаа гээд Говард Раск мэдүүлнэ.

СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһагта

СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһаг хадаа Англиин Рейтер агентствын корреспондент П. Джонсоной Москвада хариин ороной корреспондент байха эрхыень хаһаад, Советскэ Союзһаа гаража ошохыень дурадхаа.

Зүб мэдээсэлнүүдые дамжуулха тухай юрыншье эрилтэнүүдые сахидаг байха тухай уридшалан һануулгануудай хэгдэдэг болобошье, совет хүнүүдэй ажабайдалые, Советскэ Союзай гадаадын политикые бүдүүлигээр хазагайруулһан хуурмаг хардалга хэһэн корреспонденцинүүдые СССР-тэ байха бүхы үе соогоо П. Джонсон эльтээдэг байгаа.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха. Саһан орохогүй. Хойто аймагуудаар 28—..., Байгал шадар 20—25, бусад нютагуудаар 24—29, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 36—38, үдэртөө 26—28 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Февралиин 6—7-ной үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Зарим нютагуудаар манатай байха.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00030. Зак. № 57.